

— Hast mi' ja, a'mol schon g'sehn! (Hiszen láttál már egyszer!)

A vakáció lejártával Pozsonyba ment Vámbéry a benecések gimnáziumába. Reményében megcsalatkozott, mert ott sem vehette le a fejről a nélkülözések töviskoronáját. «Nincs kö e város utcáin, — így kiált fel, — mely a legborzasztóbb történetet ne regélhetné mértelen nyomorúságotról, szenvedéseimről és gyötrelmeimről!» De minden szorongatása közben figyelmes szemmel néző tanuja volt a közelgő nagy idők eseményeinek. Az országgyűlés vitái megragadták az eleven értelmű gyermekifjú érdeklődését. Néhanapján megfordult az ifjúság karzatán. Hallotta hévvel szónokolni Kossuthot, látta elnöki székében a nádort és körülötte az erejének tudatára ébredő nemzet nagy fiait. A szabadságharcz kitérőse előtt 1846 és 1848 között tanuja volt annak a külsőségeivel is nevezetes udvari ebédnek, a melyen, talán a diéták megnyitása alkalmából, talán más alkalmából, magánál látta V. Ferdinánd király az ország rendeit. De nem volt Pozsonyban olyan nagy terem, a mely a rendek összességét magába fogadni képes lett volna. Úgy segítettek hát a bajon, hogy az utcán állították fel a fehér asztalokat a «Vörös ökör» fogadótól le egészen a német színház öreg épületéig. «Hatalmas egy asztal volt az — beszéli Vámbéry. — Gyermekek cimboráimmal ott bámészkodtam én is e szokatlan udvari ebéd néző közönségében. Az asztalfőn ült a király, körülötte udvaronczaik s nekem úgy tetszik, mintha még most is látnám a jelenetet, a hogy a díszruhás magyar urak felkeltek az asztal mellől és pohárral a kezökben sorra oda vonultak a felséges ürökhöz, ki nyájasan mosolyogva kocozintott hű alattvalóival.»

«Mikor a szabadságharcz első villámai megjelentek az égen, — így szólnak Vámbéry emlékezései — Pozsonyban bezárták az iskolákat, az előadás megszűnt. Üzlet és forgalom megakadt s mindenki aggódva gondolt a kitörni készülő vihar következményeire. Hozzájárultak mindehhez a pozsonyi öcséselők által a zsidónegyedben rendezett zsidó-üldözés és fosztogatás borzalmi.»

«Később pedig az önkényuralom által pártütőknek bélyegzett magyar hazafiak napirendre kerülő kivégzései töltötték el mély iszonyattal. E kivégzéseket a várhegy mögött levő úgynevezett Eselsbergen gyermekies kíváncsiságomban magam is végig néztem. Az egyik *Mednyánszky* bárónak, Lipótvár osztrák rabságba esett parancsnokának és hadsegédének, *Gruber* Fülöpnek kivégzése volt. Fialat volt mind a kettő. Kart karba öltve, tréfalokozva mentek a vesztőhelyre és a mikor láttam, hogy a kamarilla nyomorult pribékjei hogyan bánnak a vértanúk tetemével, hogyan lóbázzák a bitón függőket lábaiknál fogva, a boszú sajtászerű érzete ragadott meg, szitkokat szórtam a szláv katonákra és pörül járok, ha még jókor kerekem nem öldök. A második borzalom, a melynek ugyanazon a helyen voltam szemtanúja, *Rázga* Pál, a lutheránus lelkipásztor kivégzése volt, a kinek a csatába induló honvédekhez intézett tüzes beszédeiről kellett bitóhalált szenvednie. A nemeslelkű férfiú feleségétől és gyermekeitől kísérvé lépett a börtönből a vesztőhelyre. Ölegetve és vigasztalva kedveseit, szilárd léptekkel közeledett a bitófához s a mikor börtönőre felolvasta itéletét és a pálcát ketté törte, megcsókolta övéit és nyugodtan adta magát a hóhér kezére. Anya és gyermekei, a kik hogy hányan voltak, már nem emlékezem, ott térdeltek a földön közvetlen közelében, kimondhatatlan fájdalommal

nézték halottjukat és a mikor már nem bírták tovább, a legtöbben összerogytak eszméletlenül. Ez a jelenet könnyekre fakasztotta a keményszívű katonákat és könnyű elképzelni, milyen nyomokat hagyott egy melabúra hajló gyermek lelki világában! A mai nemzedék politikai tekintetéből fátyolt velett e rémes eseményekre, de ez a fátyol sohasem takarhatja el a borzalmas körvonalakat, mert a szemtanút mindenha iszonyat fogja eltölteni, ha reájok emlékezik.»

1848 emlékei közé tartozik még a vásáruji jelenet. A pozsonyi rémes napok után hazatért Dunaszerdahelyre s onnan rövid idő múltán látogatába Vásarútra ment a község zsidó korcsmárosához, a ki rokona volt a mostoha-atyjának. Ép akkor ért oda Kossuth Lajos, ki az osztrákföldi hadi vállalkozásra tüzelte Csallóköz magyar népét. A korcsma előtt akart szólni. Egy hordót görgettek az ajtó elé s a gyermek ott állt, a mikor Kossuth egy székkel a hordóra lépett és beszélni kezdett. Szavaira leirhatatlan rivalgás támadt a népben. Öreg emberek és fiatal legények — szinte gyermekek még — odahajlottak szüleit és kaszával, villával fölfegyverkezve, követték Kossuthot: és elindult a népfölkelők tömege Bécs felé.

A katasztrófa évéből szól hozzánk ez a másik visszaemlékezés:

Komárom kapitulált. Sűrűn szállinkóztak haza mifelénk a Csallóközön át a várból feyvertelenül útnak eresztett bús honvédek. Kukoricatörés ideje volt, — úgy emlékszem reá, mint ha ma történt volna. Mi gyermekek künn voltunk az öreg Orosz Józsi bácsi földjén és kukoriczát sütöttünk. Velünk ült a körben a gazda is: szép öreg magyar ember, a hosszú haja fésűvel volt örszétízve a feje búbján. Egy rongyos ruhájú honvéd jött felénk az ismert irányból. Meglátszott rajta, hogy nagyon el fáradt és éhezik. Megkínáltuk kenyérral és sült-kukoriczával. Leült hozzánk a tűz mellé. A mikor már jóllakott egy küssé, megerezt ajkáról a szó. A mi szemünk ott csüggött beszédén és mellünkét meg-megrázta a zokogás, a mikor elmondotta a vár elesének és a maga viszon-tagságainak szomorú történetét. Hogy a németek hogyan köpdöstek a szegény honvéd szemébe, hogyan ütötték, lökdösték a hősöket. A mikor vége volt az elbeszélésnek, megszólalt az öreg Orosz Józsi is. Megsimitotta kezével a hosszú haját, megigazította benne a fésüt és valami különös reménykedés csendült meg szavában:

— Ne féljetek. Majd eljönnek Ázsiából az ősi magyarok! — mondotta és lelken bizonyára az a régi néphit rezgett keresztül, mely ősidőktől fogva hiszi szent bizodalommal, hogy rajt bocsátanak ismét az ázsiai őshazában élő testvérek, ha a honszerzők földjén végső veszedelem fenyegeti a magyar népet. Az öreg ember e szavait soha semmi sem törölte ki többé emlékezetemből. Nyomon kísérték Közép-Ázsiában való hányattatásaim közben is, azokon a tájakon, a melyekről a néphit az ösmagyarok segítségét várja naiv, mélyen megindító bizakodással.

A szabadságharczi emlékezéseket egy pozsonyi kép zárja be 1849-ből. Vagy tizenötezer muszka vonult át a városra. A hidon keltek át a balpart felől. Hegyes végű sisak volt a fejükön, fahéj-színű daróc-köponyegjök kétfelé volt hajtva a térdök felett, hogy könnyebben járhasanak. Emlékszem rá, — beszéli Vámbéry, — mert feltűnt nekem, hogy nemcsak a legénység, de a tiszték is borjut vittek a hátukon. Mi fiuk — csallóközi magyar gyerekek voltunk valamennyien — az út mellől néztük

jöttüket és a szívünk megtelt keserűséggel. Azt hiszem, abban az órában szállt le a szívemre az az olthatatlan gyűlölet, mely a legelszántabb oroszellenes írók egyikévé tett az angol publicisztikában immár negyven hosszú esztendő óta . . .

B. M.

II.

Ifjúkori küzdelmek.

Nincsenek minden érdekesség nélkül azok a különböző utak és módok, a hogy a házitanítói állásokra szert tettem s ezért hadd mondjam el a dolgot.

A lapok útján való hirdetés egyrészt nem volt még akkoriban szokás Magyarországon, másrészt kevés fogantja is lett volna; különben is az ehhez szükséges pénz sem állott rendelkezésemre, hanem voltak hivatásos ügy-nökök és közvetítők, a kik vállalkoztak arra, hogy tanítóknak helyet szerezzenek s egyszerűsmind azon családok számára, a hol erre szükség volt, tanítót kerestek. Főképen vidéken élő gazdák és kereskedők kerestek tanítókat, a kik minden esztendőben kétszer, a vásárok alkalmával Pestre jöttek, s miután árúikat: gyapjút, gubacsot, búzát, bőrt, stb. eladták, házuk és gazdaságuk dolgaiban jártak el, saját szükségleteiket is kielégítették. Ilyenkor kerítették házitanítót, kóser mészáros vagy szesz-főzőt is s e célra legalkalmasabb helyekül egyes kávéházak szolgáltak, a hol mindig kéznél voltak az ilyen dologgal foglalkozó ügy-nökök, a kik ott be is mutatták ifjú pedagógusait.

Ezen nevelő-tözsdek közül legnagyobb népszerűségnek az Oreczy-kávéház örvendett akkoriban; ez a piszkos, különböző fajta dohányok füstjével illatos hely, mely még ma is, 40 év múltán megörzött egyet-mást régi képéből. Akkoriban zsúfolva volt mindig mindenfajta pesti és vidéki zsidóval; egyesek kávéjukat szűr-csölték, mások beszélgettek és élénken hadonáztak, ismét mások alkudoztak és orditoztak, de mind fülsiketítő lármát csaptak. Délután kettő és négy közt volt legnagyobb a tömeg, s a láрма tetőpontját ekkor érte el. Ebben az időtájakban minden fontosabb személy ott volt s a terem szélén egy padon ültek az állást kereső tanítók, a kik aggódva lesték, mint válik ki az ügynök a tömegből. Mikor ez megtörtént, az ügynök a vevővel, vagyis a jövőző princi-pálissal megállt a pad előtt s végig nézte a jelölteket s egyiket-másikat odaszóllította. Ez mindig fájdalommal látvány volt nekem, s gyakran eszembe jutott, midőn Közép-Ázsia bazárjaiban rabszolgavásárokon jártam, sőt még ma is megráz a visszaemlékezés, valahányszor csak elmegyek az Oreczy-kávéház előtt. Szomorú szívvel s mélyen szegyenkezve magam is ültem ott hosszú délutánokon keresztül, míg végre Mayer úr — ez volt ugyanis ügynököm neve — hozzám jött egy kereskedő társaságában. Intett, hogy álljak föl s hosszasan magyarul a kiváló tulajdonságaimat, bemutatott a gazdának. Nekem természetesen el kellett hallgatnom, mint dicsőítői buzgó ügynököm csekélységemet, akárcsak a rabszolga Közép-Ázsia bazárjaiban kénytelen izmai erősségét holmi erőmutatványokkal bizonyítani. Miután az évi fizetésben megállapodtunk, én megmutattam bizonyítványaimat, a gazda foglaltat adott, melynek nagyobb részét azonban ügynököm tette el fáradsága fejében, míg nekem a csekély maradékból fel kellett szerelnem magamat s útiköltségemnek is abból kellett kitalnie.

Ez volt a rendes módja ennek az üzletnek s a vevő és eladó egyaránt nyertek rajta. Mindig csodálkoztam azon, hogy még a legművelte-

nebb zsidó kereskedő is mennyire nagyra tartja a műveltséget: nem kimél semmi áldozatot abban a tekintetben, hogy gyermekeinek jobb nevelést adjon, mint a milyekben neki magának erősebb volt; mert daczára erős materialisztikus hajlamainak, magasabb ideáljai is vannak gyermekei jövője érdekében.

Az első hely, melyet ily módon elnyertem, Rosenberg úrnál volt, Kutyevoiban, Szlavóniában. Ő volt családjában a legidősebb fiú, csak néhány évvel idősebb nálam. Valami üzlet kellett elvégeznie apja helyett a József-napi vásáron s egyebek közt tanítót is kellett fogadnia öcseseihez és hugaihoz. A fiatal ember küssé lenézően tekintett előbb végig rajtam, de midőn elkezdtem folyékonyan franciául beszélni, a mely nyelven ő is értett egy keveset, ennek meglett a hatása, megszeretett, felfogadott s néhány nap múlva elmentem gőzösn Eszékig, innen meg kocsin Kutyevo faluba, mely a szlavóniai hegyek egyik gyönyörű völgyében fekszik. Fogadtatásom Rosenbergek házában épen nem volt valami kedvező, mert azt vélték, még nagyon fiatal vagyok, orczáim igen pirosak s ezen tulajdonságok következtében bizonyára nem lesz meg bennem a tanítónál szükséges méltóság és tekintély. Ettől nyilván leginkább Emilia kisasszony miatt tartottak; Emilia volt a legidősebb lány, egy tizenhat éves szépség, kinek szintén innia kellett a tudomány forrásából, de anyja véleménye szerint a tanító és tanítvány közötti csekély kerkülönbség igen súlyos következményekre vezethetett. A mint a dolog alakultak, a jó asszony nem is nagyon tévedett ebben. Különbömben mind igen kedvesek voltak hozzám. Jó szobám, kitűnő kosztom volt s minthogy napjában csak hat órát tanítottam, elég időm volt még ahhoz is, hogy teljes erőmből folytathassam tanulmányaimat, melyeknek itt szabtam először határozott irányt mert miután megtanultam valahogy egy csomó európai nyelvet, a törökre mentem át s ezáltal figyelmemet a Keletre fordítottam. Az a tudat, hogy nem jártam rendszeren iskolába, sok lelkiismereti furdalást okozott nekem, mert a magam megbocsáthatatlan hanyagságából történt, hogy kétszer is elmulasztottam megőrizni azt a 16 forintot, a mivel kivethetem volna iskolai bizonyítványomat. Könyörtelen szemrehányásokkal illetem, semmirekellőnek neveztem magamat, s elhatároztam, hogy ezentúl szakadatlan buzgalommal fogok dolgozni, felhasználom minden perczemet s a fokozott szorgalommal helyrehozom a múltat. Tulságos megbánásomban annyira mentem, hogy könyveimre, író-asztalomra, szobám falaira — török betűkkel, nehogy más megérthesse, — ily szavakat írtam: «Légy állhatatos!» «Szégyeld magad!» «Dolgozz!» Ezek a felszólítások arra voltak szárvá, hogy sarkaljanak s folytonosan figyelemzessenek arra, hogy ne essem ismét ugyanabba a hibába.

Annál is könnyebben megtarthattam ezen erős elhatározásomat, mert nyelvészeti tanulmányaimban túl voltam már azon, hogy egyes részleteket csak tisztán mechanikailag jegyeznek meg magamnak, — képes voltam ekkor arra a nagyobb szellemi gyönyörűségre, hogy idegen irodalmak klasszikus műveit olvassam. Ez szabad óráimat nagy élvezettel töltötte el. Vajjon a falusi élet magányossága okozta-e azt, hogy a munka valósággal pihenésemmé lett vagy pedig az a tudat, hogy más nemzetek ezen remekiróit eredeti nyelven tudom olvasni? Elég az hozzá: az olvasásban való gyönyörűségem korlátlan volt; minden gondolatot isteninek tartottam, minden metaphorát a költészet valóságos gyöngyének. Olvasásomat, de még in-

kább szavalásomat minduntalan megszakítottam csodálkozást és bámulatot kifejező felkiáltásokkal s a különféle szövegek szelét mind befőttek szenvedélyes elragadtatásomat bizonyító megjegyzéseim és magyarázataim. Ama művek, melyek akkoriban leginkább tetszettek nekem, a következők voltak: «The Seasons» Thomsontól, Voltaire «Henriade»-ja, Petrarca szonettjei s mindenek fölött Tasso «Gerusalemme Liberata»-ja. Órák hosszat le tudtak kötni azon egyszerűen és szépen elmondott szerelmi hős-tettek, órák hosszat tudtam élvezni az évszakkok változásának kitűnő leírását. A Jeruzsálem falai előtt lefolyó csata leírása, Thomson gyönyörű fejtegetései egyforma vonzó erővel bírtak rám nézve. Mikor a «Henriade»-ot olvastam, különösen IV. Henrik hősi alakja ragadta meg figyelmemet; Petrarca szonettjei viszont csendes tolmácsai valának a ház legidősebb leánya iránt érzett ébredő szerelmemnek s szivesen felcsereletem volna Laura nevét Emiliával, ha ebben a ritmus és a «mama» Argus-szemei meg nem akadályoztak volna. Tasso halhatatlan eposza óriási vonzóerőt gyakorolt fiatalos képzeletemre. Legjobban szerettem házon kívül, távol minden emberi hangtól olvasni, mert ez illet csapongó képzeletemhez; a mig az idő engedte, kedvencz helyem egy domb teteje volt, a falun kívül, hol egy nagy cseresznyefa árnyékolt be s hallhattam a közeli patak zúgását. Kora reggel s este öt és nyolcz közt ott szoktam volt időmet tölteni kedvencz költőim társaságában. Ott ismételtettem Petrarca szonettjeit, szememet arra a házra szegezve, hol Emilia lakott. Ott szavaltam Tassómat féktelen lelkesedéssel s ott történt velem az, hogy egy délután annyira elmerültem abba a részletbe, hol a költő a mórok csatáját Jeruzsálem előtt villámcsapáshoz és mennydörgéshez hasonlítja, hogy észre sem vettem azt a vihart, mely az én fejem fölött volt keletkezében, nem hallottam a mennydörgést s nem vettem észre a villámot, mig csak egyszerre föl nem ébresztett önkivületemből a szakadó eső, melytől egészen bőrig áztam. Gyakran annyira megfelledeztem mindenről, hogy hosszú beszélgetéseket tartottam madarakkal, virágokkal vagy levelekkel s abba sem hagytam addig, mig valami arra menő ember meg nem szakította gondolataimat. Mindig a legféltre-esőbb helyeket választottam kedvencz tanulmányaimnak, mert ott biztos voltam abban, hogy senki sem fog zavarni. Ily módon, virágos képzeletem világában élve s hevítve a lelkesedés és képzelet tüzetől, kezdtem építgetni a jövő fellegvárát. Ama hét nyelvhez, melyet már beszéltem, járult még egymásután a spanyol, dán és svéd, melyeket aránylag rövid idő alatt sajátítottam el, de mégis elegendőképen ahhoz, hogy ezen országok irodalmi termékeit élvezhessem. Dúskálódtam Calderon, Garcilazo de la Vega, Andersen, Tégnér és Atterbon költészetében, de egyszerűsmind állandóan haladtam a törökben is. Lelkesedésem a tanulás iránt, s folyton növekvő emlékező tehetőségem valóban csodákat vittek velem végbe. Valahányszor olvasmányaimban oly szókra akadtam, melyek jelentését nem ismertem, leírtam őket s megtanultam könyv nélkül; kezdetben csak tizet-huszat egy nap, de fokozatos haladással odáig jutottam, hogy nyolczvanat, sőt százat is sikerült nemcsak megtanulnom, de meg is jegyez-nem. Erős akarral majdnem mindent keresztülvihet az ember ifjúsága hevében. Sok hibát követtem el, az igaz és sokszor le kellett bontanom, a mit már felépítettem; több ízben rossz ösvényre kerültem, de mindig megvigasztalt az a tudat, hogy nem pazaroltam el időmet s nem

pocsékoltam el ifjúságom drága éveit. Ebben a tudatban bátran a szemébe mertem nézni a jövőnek, bármily bajokat hozzon is az élet tús-kés útjain, támadjanak bár azok akár véletlenül, akár a magam hibájából.

Idyllikus nyugalmam s gondtalan életem boldogságának a szlavóniai hegyek e gyönyörű völgyében hirdelen vége szakadt s 18 hónapos tartózkodásom után Kutyevoiban szép mosolygó egemet ismét elsőtétítették a tornyosuló felhők. Mint tanító megtettem keletlenségemet, mint nevelővel is meg volt velem elégedve Rosenfeld úr, de a fiatal ember viselkedését kifogásolhatónak találták és károsnak azon fiatal nőre nézve, kinek jó pártit kellett csinálnia. Mint már felemlítém, tekintetemet talán kelletlenül gyakrabban szegeztem Emilia kisasszony ragyogó szeméire; s bár ő nagyon is vigyázott arra, hogy ne bátorítsa föl semmivel a szegény és sánta tanítót, a szülők mégis jónak látták, hogy elküldjenek. A közvetetlen ok, mely ezen elhatározást sietteté, ha jól emlékezem, egy irólecze volt. Midőn ugyanis észrevettem, hogy Emilia kisasszony némely betűt nem formál egész helyesen, megfogtam a kezét, hogy én vezessem. Hanem egyszer a szükségesnél jobban megnyomván, a kis kővér kezeeskét, a fiatal leány felugrott, haragosan végig nézett rajtam s kiment a szobából. Ezzel sorsom el volt döntve s elbocsátottak.

A «SPLENDID HOTEL»-BEN.

A zöld hegyek közt, a kék tavak partján
Holdvilágos szép nyári est vala.
Estebédelt a szálló társasága
Roskadtt mindentől, a mi jó és drága
A «Splendid Hotel» fehér asztala.

Az asztal-végre, magába vonultam,
Egy nászutaszó pár telepedett.
Daliás fiatal házúrszint a férfi,
Hölgyét mellette számalom volt nézni,
(Katonákknál gyakori eset!)

A pompás ebéd egyiknek sem izlett.
A nő csak nézte csendesen urát.
Az meg a távol völgy felé merengett,
Víg dal verte föl ott az esti csendet:
A vadász-fiú jött a bürün át.

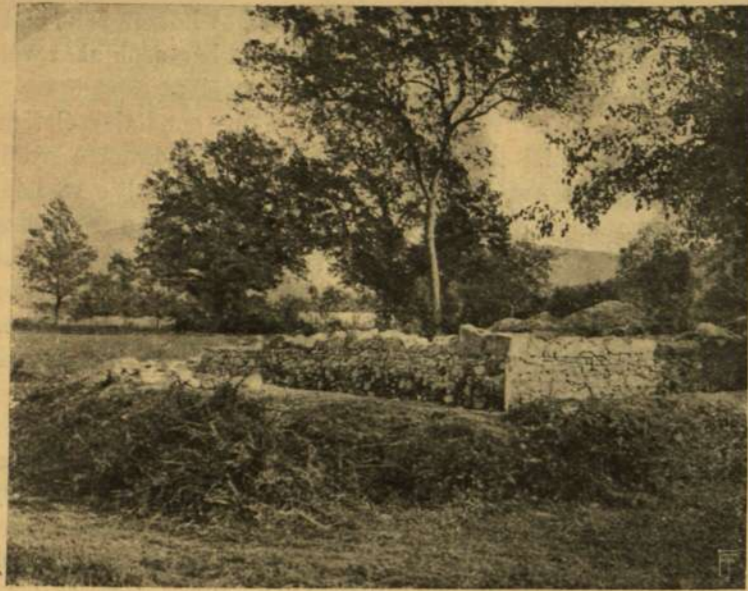
A parton várta a halászek lánya
Dallal és csókmal piros ajakán.
«Tölts édes» — súgta a nő. Úra töltött.
S bikavér-bora bizony végigömlött
A «Splendid Hotel» fehér asztalán . . .

Lampérth Géza.

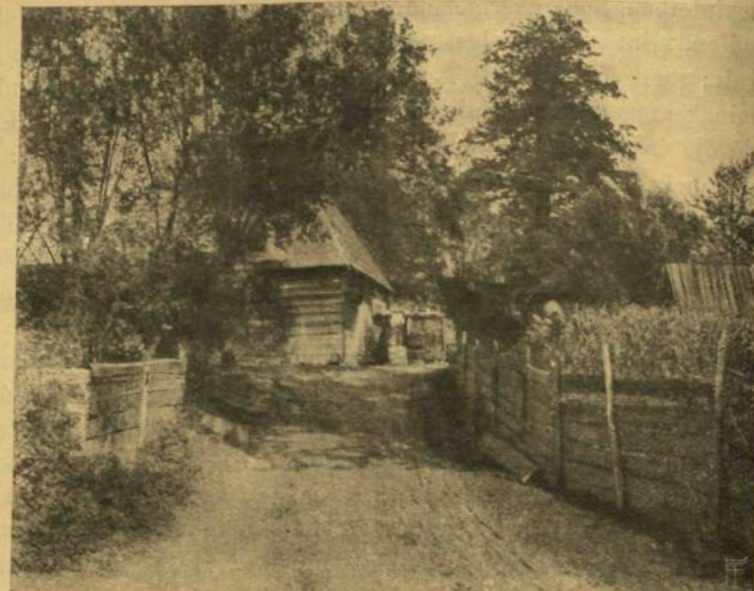
A DEMMEL FELESÉGE.

Irta Petelei István. (Vége.)

A mint Demmel kitolta az asszonyt, a bolt-ajtót bezárta mindjárt, hogy ne hallják, a mint földördít. A parasztvér földüdt benne. Az ökle görcsösen összehúzódott, hogy az egész karja reszketett bele. Megfojtja egy hang nélkül a rossz fajtát. A halántéka lüktetett. Meg se hallgatja, mert a féktelen nyelvé félt. Ah! mennyi sokat viaskodott Demmel, míg fölvergődött s öreg fejjel ért a révbe. . . Házikó szerzett. Maga tatarozta ki s mert egész életében a tolvajokkal dulakodott, jól megerősítette a házat vasrácsokkal, ajtóit, ablakait. Mily boldog volt, hogy egy talpny földet szerzett, a mi az övé! Nyugalmas, boldog öregség néz reá. Fel is ékítette a házat egy szépséges feleséggel, a kiben gyönyörűség les; a ki, ha nem szerelemből, de hálából lesz jó iránta, mert nyomorúságból váltotta meg. Egyik térdén hintálja majd a feleséget, a másikon a gyermekét, s így

MIKES KELEMEN SZÜLŐHÁZÁNAK ROMJA.

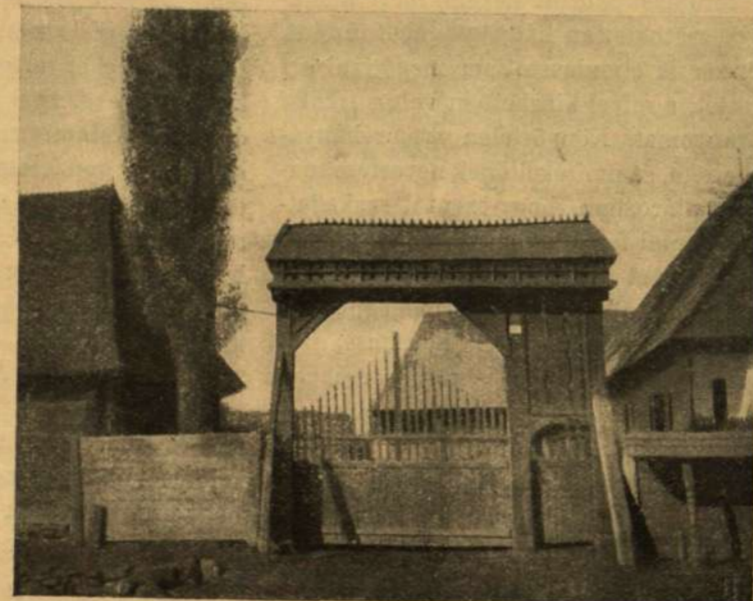
MALOM MIKES SZÜLŐHÁZÁNAK TELKÉN.

MIKES-FÁK MIKES KELEMEN SZÜLŐHÁZÁNAK TELKÉN.

SZÉKELY HÁZ ZÁGONBAN.

SZÉKELY KAPU ZÁGONBAN.

KÉPEK ZÁGONBÓL, MIKES KELEMEN SZÜLŐFALUJÁBÓL. — Szóta A. amateur félvételei.

öregségére boldog érzéssel dől be majd egyszer a semmiségbe. Lme, rosszul lépett. Az asszony az átka lett. . . Megfojtja! Otromba teste rángatózott. Nem tudott járni s lerokadt egy padra. Akkor ez ötlött az agyába: hátha nem is igaz mindez? A bolond, féltékeny, hitvány fehérszínű álmodozik tán. Alkudozott magával Demmel, minthogy az életéről volt szó. Hátha nem igaz? A mint a felesége hazatért, egy jószívű kísérelő ránézett Demmelre s azt kérdezte: «Beteg tán, szomszéd?»

Demmel nemet intett s kinézett az udvarra, hogy ne kelljen beszélnie. Másnap így szólt: — Elmegyek a bonyhádi vásárra portékával, s csak két nap múlva térek vissza. A csendőr ébredt meg benne. Meg akart győződni, ha bűnös-e az asszony? Meg fogja lesni őt. Hogy elhatározta magát, nyugodtabbnak látszott, pedig fel-felgyúlt a szeme, ha az asszony fehér nyakát látta meg. Ah, ha megszorítaná

dologra szokott erős ujjával, míg kiszederjesedik a piros, duzzadt ajaka szorítása alatt. Nem! Előbb látnia kell. Törbe csalja s jaj neki s jaj mindenkinek, ha bűnösnek találja! Már délután felpakolta a szekeret s mielőtt fellépett a felhérczre, mogorván így bucsúzott el Maritól: — Vigyázz a házra . . . és a . . . és a becsületedre. Mari elfordult,

Csak éjjel akart visszatérni, de alkonyatkor már otthon volt. . . A szekeret a város végén hagyta s kerülő úton a berekbe ment, a hová a mi utczánk kertjei kirúgnak. Demmel a megkoppadt egérbokrok mellett húzódtott végig a kertjéig s átszökött a korlátot.

Legelőbb a fuvola hangját hallotta meg. Tehát az asszonynál volt a gaz. Reszketett és lehúzódtott egy liczeumbokor mellé; beléharapott az ág száraz leveleibe s sirt.

Az udvaron farakás lángolt. Körülötte egy csomó szomszéd ült a kis padokon. Az asszonyok a láng körül forgolódtak s az egyik vasrostát forgatott a tűz felett. Kukoriczát pattogtattak. Az esztergályos fujta a Marseillaiset. Úgy látszott, már kissé belefáradtak a beszélgetésbe, Mari mellette ült.

Az éj sietve szállt le s az emberek kísértészerűleg suhantak el a tűz libegő világa mellett. Hang alig ért Demmelig egyéb, mint a fuvola, az is, mint a tűszúrás, fúródott a fülébe.

Nem sokkal azután kihuzódtak a szomszédok az udvarból és a fuvola is elhallgatott. Egyszerre mély csönd borult az egész udvarra s az utczára. A Demmel szobájában gyöngye világ gyúlt ki.

Előbb felhúzódtott Demmel a színek mellett. Szeretett volna benézni az ablakon. A fal mellé húzódtott és lefeküdt az ablak alá. Nyitva volt, csak a esztergályos libegett az esti szellőben.

— Nem, nem igaz! Nem szeretlek, — így szólt az asszony az esztergályoshoz, — nem tudom, mi a szerelem. Éhes vagy te a testemre és én tűrhetlek, ez az; a többi hazugság. De azért neked adom magamat.

A hang félig enyelgő, félig ingerlő volt. A férfihang így szólt: «Nagyon szeretlek!» félig lihegve. A Hofman hangja volt.

— Hazugság, nem szeretsz. . . Vágysz reám, de nem érzel semmit irántam egyebet. Fialat vagy és én is az vagyok és áhítsz arra, a mit még nem bírtál. . . Tán megutálsz és én meg foglak utálni egyszer. Most kívánjuk egymást.

Demmel vonaglott a földön. Mély keserves nyögés hagyta el a száját. Az ablakot bezárta

A gróf Apponyi Sándor tulajdonában levő eredeti után, A király ifjúkori rajza.

egy kéz és Demmel azon helyben maradt, mintha elkábult volna egy erős ütéstől.

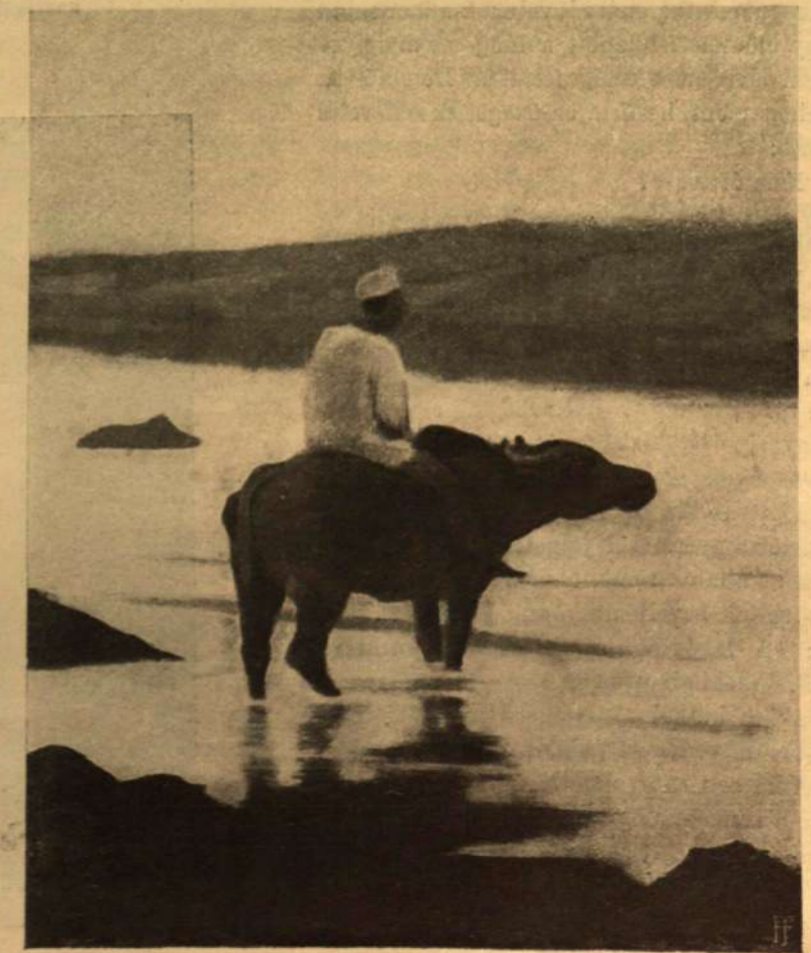
A mint fetrengett, a keze a revolveréhez ért. Négykézláb húzódtott odább. Akkor a világ kialudt a szobában. Mit tegyen? Fölverje az ocsmány vétézőket. Egyik tán megmenekedik a

körmeiből. Pedig neki mind a kettő kell. Tan ordítani fognak és visszatérnek a szomszédok és megköttözik Demmel és láncra verik; még édelegnek a gazok és kaczagnak majd a kinján.

A lábával beleütődött a szénrakásba, a melyet az udvaron hagytak. A szén meglevené-

Mária Jozefa főhercegnő: Ludviga főhercegnő arcképe.

Gróf Andrássy Tivadár: Itatás a Nilusban.

Gróf Bánffy Miklós : P. B. karikatúrája.

dett, a mint megrúgta s a fejében is kegyetlen gondolat világosodott meg. Mikor megcsendesednek majd... rájuk gyújtja a házat. Mire is már neki a kinnal szerzett házikó? mire már az élet is? Hadd perzselje fel őket; és míg ordítva, kétségbeesve, véresre vergődnek a vasrácok mellett, Demmel a tűz világa mellett nézni fogja őket és éledni és ujjongani fog rettenetes gyönyörűségében.

Erre a gondolatra, régi mesterségében szerzett ügyességével s ravaszágával, kihúzódtott a bolt ajtaja elé. A kését bedugta a zár kulcslyukába, hogy ki ne nyithassa valaki. Aztán a kukoriczapattogtatta vasrosta drótszálaival felszaggatta. A vér felserkedt a kezéből, de tépte, hogy a dróttal jól, sokszorosan meghurkolja a kilincset.

Akkor a szentet felszedte az udvarról és erős tüzet élesztett a kis ház mind a négy szejelétén. Igen lassan éledett meg; fújta, mint egy örült, minden oldalán. Ah! Demmel lihegett szörnyű örömeiben, mintha elfáradt volna. S mikor mind a négy oldalon felcsapott a láng, a zsindelebe kapaszkodva, az oromig feljutva, Demmel az ablakhoz ment, bezúrta az üveget az öklével s ordított:

— Nem fáztok-e?

Az utca egyszerre megébredt... Az emberek alig szunnyadtak még el. A világosságra megnépesedett az utca mindjárt. A harangok csak későn kondultak meg, a fedél már lángolt, mikor a tűzoltók nagy zajjal robotgattak elő.

Nagy sipolás, kiabálás támadt össze-vissza. Az asszonyok sikoltozva száguldoztak az utcán, kiáltva «tűz, tűz!» Mindenki a portékáját mentette, a gyermekek jajgattak és az ólakban bögték az állatok rémültökben.

A tűzoltók beverték a kaput. Valaki ezt kiáltotta: «A lakószoba ajtaja be van hurkolva dróttal. Valaki sikolt benn.»

Valaki a kútból akart meríteni a tűzi fecskendőbe. A veder megakadt. Ijedten mondta: — A kútban van valami.

Erre a zenebona egy percig megállott. Az a gyöngö szó áthatott az egész tömegben.

— Valaki a kútban van.

Ezt mindenki meghallotta és egyszerre huszan hajoltak be a kút karfáján.

Az ajtó szakgatása is abbamaradt egy percig. A tűz dühösen lángolt a fedelen. A szom-

szédok hordták ki a butoraikat: a maguk bajával törődtek.

A mély vízből rettentő erőlködéssel cipelték ki Demmelt.

Még rángatózott a teste, a mint a földre fektették, csak akkor vethette be magát a kútba, mikor zaj támadt a háza körül.

Akkor beverték a szoba ajtaját a tűzoltók. Néhány bátor ember rontott be. A pitvar tele volt keserű füsttel s omlott le a mennyezet.

Marit egy szegletből rántották ki. Az esztergályos vadul rontott ki az ajtón s végigvágódott a küszöbön túl.

A tömeg utat nyitott Marinak. Az asszonyok iszonyattal húzódtak el a támolygó asszony mellől.

A Demmel teste a kút mellett, a mozdulatlan, hideg test, szétvetett karjaival, mintha le-

Gróf Bánffy Miklós : Bülow gróf német kancellár karikatúrája.

Gróf Széchenyi Antalné : Leányka számárral.

A MŰKEDVELŐK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

fogta volna a hangok erejét s a bűnös asszony iránt való irgalmat. Rémülten csak Demmelt vették körül és csendesesen beszélgettek egy-egy szót, oly tompán, hogy a víz freccsenése hallatszott, a mint a falhoz verődött. A tüzes gerendák is lesimultak hangtalanul.

Mari magára maradt egy üres hely közepén. A tűzoltó így szólt:

— Valaki segítsen e nyomorult asszonyon s vegye magához az éjszakára...

Senki se mozdult. Az asszonyok elszéledtek körülötte.

Jajgatva vették körül Demmelt s sirtak. Mari, mint egy kivetett kutya, megindult magában az éjszakába.

MŰKEDVELŐK KIÁLLÍTÁSA.

Jótevény célra, a Gyermekevédő Egyesület és a Szeretet-Egylet támogatására december 10-én nagyon érdekes kiállítás nyílt meg a királyi kigyó-téri bérpalotájának földszintjén. A művészetben olyanok mutatják be képességeiket, kik nem művészek, hanem szeretik és ápolják a művészetet és önmaguk gyönyörködésére festenek, rajzolnak, szobrot csinálnak, faragnak. Dilettánsoknak szokták őket nevezni, és gyakran bizonyos kicsinylés is kapcsolódik ez elnevezéshez. Pedig a műkedvelő mindig közelebb áll a művészetre. Nem művész, de a művészet kultuszát terjeszti és mikor átengedi magát a műkedvelőségnek, környezetében is meghonosítja a művészetet levegőjét. A művészettől áthatott Olaszországban nemcsak maguk a festők, szobrászok és építésszek alkották meg a műveltség feljuttat korszakát, hanem a kik érdeklődéssel s áldozatkészséggel csatlakoztak a renaissance-hoz, papifejedelmek, tartományi hercegségek, pénzes urak és tengeri gályák jövedelméből pénzelt kalmárok, mint maga a polgárság és a falu, mely a közelben levő márványbányákból furt és faragott.

Nagyon kell nekünk a művészetek iránt való érdeklődés, mert a műalkotások kis nemzeteknél főleg nagy állami és hadi dícsőségekkel. A kis Hollandia és Belgium művészei révén bírja mai kulturai előkelőségét.

A kiállítást báró Edelsheim-Gyulai Lipót, ki maga is jó festő és Radisics Jenő, az iparművészeti múzeum igazgatója rendezték kiváló ízléssel. Van elég látnivaló, mely az előkelő nevelés és műveltség a művészet terén elért eredményeivel ismert meg.

Az első teremben látjuk az uralkodó család

A Művészeti Könyvtár «Barbizoni művészek» című új kötetéből.

FONTAINEBLEAUI ERDŐRÉSZLET. — Théodore Rousseau festménye.

több tagjának képét, rajzát. Nagy az érdeklődés I. Ferenc József király 1843-ban készült gyermekkorai rajza iránt, melynek tulajdonosa gróf Apponyi Sándor, az ismert műbarát. A rajz egy lovat és jobbágyát ábrázolja. A főhercegnők közül az alsómagyar főhercegi udvarból Thurn-Taxis Margit hercegnő, mint tájképfestő válik ki, színérzékkel festett őszi bukkerdejével. Augustia főhercegnő festett asztalkája és Erzsébet főhercegnő tátrai «gombacsendélete» is sokakat érdekel.

Elsőrangú fényképfelvételekkel mutatkozik be Izabella főhercegnő és József Ágost főherceg. A főhercegnő tátrafüredi és bélyei felvételei szép részleteket tüntetnek föl. József Ágost főherceg felvételei is a művészi ízlésű amatőrt dicsérik.

Mária Jozefa főhercegnő festménye Ludviga főhercegnő arcát tünteti föl. A nemes egyszerűségű kép különösen rajzának biztosságával tűnik ki.

Gróf Széchenyi Antalnének genre-képe: «Leányka számárral», melyet szintén bemutatunk, kedélyes felfogásával hat.

Az Andrássy-családból gróf Andrássy Tivadar egész művész-ember. Nemcsak elnöke az Országos Képzőművészeti Társulatnak, hanem komoly művészi munkát is végez. Több képe közül az «Itatás a Nilusban» címűt mutatjuk be.

Eredeti és nevezetes tehetség gróf Bánffy Miklós, a ki torzrajzokat állított ki. A karikatúrái közt maga Pállik Béla, a jeles állatképfestő is teljes gyönyörűséggel nézheti azt a rajzot, melyen «P... B... karikatúra» cím alatt szerepel. Gróf Bánffy Miklós egy másik karikatúrája Bülow gróf német kancelláról ad kitünően sikerült, kedélyes torzképet.

Több szobormű is van a kiállításon. A feltehetőbbek közé tartoznak Hegedűs Sándorné szoborművei, négy mellszobor.

Az uralkodó-ház, a főúri világ és az előkelő társadalom műkedvelőinek jótevényezési kiállítását december 10-ikén délután nyitották meg József Ágost főherceg és Augustia főhercegnő, a kiállítás védnökei. Nagy és előkelő közönség gyűlt össze. A fejedelmi vendégeket a kiállítás rendezői fogadták. A fenségek hosszasan gyönyörködtek a kiállított képekben és dísz tárgyakban, melyek elrendezésében báró Edelsheim-Gyulai Lipót és Radisics Jenő

mellett Hamvay Ödön fejtett ki élénk tevékenységet. Bemutatták a Gyermekevédő Egyesület és a Szeretet-Egylet elnökségének tagjait is a fenségeknek, kik elismerésüket fejezték ki a látottak felett. A jótevényezési kiállítást sokan látogatják.

KÉPEK KOSSUTH LAJOS AMERIKAI IDŐZÉSÉBŐL.

Most, hogy a saint-louisi világiállítás alkalmából Amerikába ellátogatott politikai életünk számos kitűnősége s rajtuk kívül is igen sok honfitársunk, ismét felidéződnek Kossuth 1852-iki amerikai tartózkodásának emlékei. Az amerikaiak sem feledték még el a nagy hazafi szónoklatának hatását s különösen az öregebbek, a kik még maguk is hallották Kossuthot, lelkesedve beszélnek még ma is róla.

Bizonyossága ennek az alább közölt levél, mely kitűnő tudósunkhoz, Vámbéry Árminhoz egy amerikai hölgytől érkezett. Vámbéry, kinek nevét egyaránt ismerik a világ minden táján, a hol mivel emberek laknak s a kihez számtalan sokan fordulnak felvilágosításokért, egyesek és hatóságok, tudományos és politikai kérdésekben, — már előzőleg bizonyos szíveséget tett Kathleen King úrhölgynek, mire ez levele kíséretében két fényképet küldött neki, melyek Kossuthnak az Egyesült-Államok New-York államában fekvő Syracuse városában való tartózkodására vonatkoznak. A kedves hangon írt levelet s a képeket kitűnő tudósunk, lapunk egyik legrégebb munkatársa lekötelező figyelemmel bocsátotta közlés végett rendelkezésünkre. Kossuth 1852 május 31-én, hétfőn délután tartott beszédét a templomban, a most mintegy harmincezer lakost számláló város legszebb s legtagasabb épületében s azzal este a város egyik legelőkelőbb polgára, Seavenworth tábornok házában volt szívesen látott vendége. Hogy itt tartózkodása s szónoklata ép oly hatást tett, mint Amerikában mindenütt s hogy emléke még ma sem enyészett el tel-

jesen, mutatja a King kisasszony levelében említett szemtanu, az öreg Northrup úr nyilatkozata. A Vámbéryhoz intézett levél így szól:

«Tisztelt Uram!

«Nagyon örültem, midőn elragadóan kedves sorait megkaptam, a melyek alig néhány nappal ezelőtt érkeztek. Őszintén köszönöm azt a szíveséget, melyet nekem tett. Újabb meggyőző bizonyítéka ez annak a nemes udvariasságnak, mely erős hitem szerint az igazi magyar embernek jellemző vonása. Azt az előjogot, melyet ön adott nekem, hogy nevét fölhasználhatam bemutatkozásaimnál, biztos lehet benne, gondosan fogom őrizni.

«Nagyon sajnálom, hogy nem jöhet az idén hazámba. Ha ezt megtette volna s esetleg meglátogatta volna Syracusát, Saint-Louisba menet vagy onnan jövet, azt reméltem, hogy oly fogadtatásban részesíthettem volna otthonunkban, a melynek révén megismerkedhetett volna néhány előkelő polgártársunkkal. Ezek között van néhány öregebb ember, a ki hallotta Kossuthot, mikor 1852-ben Amerikában volt.

«Ezen urak egyike A. Judd Northrup bíró, hetvenegy éves ember, közölte velem emlékezéseit Kossuth látogatásáról. Nagyon élvezetes volt; szeretném, ha ön is hallhatta volna. Egész élete folyásáról naplót vezetett s ebből olvasott fel nekem. A nagy hazafi olyan hatást tett rá, a melyet ezekben a szavakban fejezett ki: «azóta Kossuth embere vagyok.»

«A mint elbúcsúztam a bíró úrtól, ő — attól tartva, hogy Kossuth látogatásának időpontját, mely természetesen az én születésem előtti időre esik, — el találom felejtetni, fölvettem az asztalról egy papírszeletet s ráírta az emlékeztető szavakat, melyeket kívánsága szerint e levelemhez csatolok. Külön borítékban elküldöm együttáll annak a templomnak a képét, melyben Kossuth szónokolt, és Seavenworth tábornok házáét, a melynek a beszéd után vendége volt. E ház még mindig egyike városunk legszebb magánházaiknak s ugyane család ifjabb

Amerikai fénykép után.
SEAVENWORTH TÁBOROK HÁZA SYRACUSE-BEN, A HOL KOSSUTH 1852 MÁJUS 31-ÉN ESTÉJÉT TÖLTÖTTE.

nemzedéke lakik benne. Néhány héttel ezelőtt én is vendége voltam.

«A templomot, azt hiszem, azért választották a beszéd színhelyéül, mert egyike a legszebb épületeknek, melyekkel akkor Syracuse díszeskedhetett. Remélem, hogy Syracuse történetének ez az epizódja, a mely összefüzdik Magyarország multjával, érdekelni fogja önt.

«S most visszatérek az első kérdéshez. Ha az a czikk, melyet készítek, erősebben rá fogja fordítani azoknak a zenekedvelőknek figyelmét, a kik hallani fogják, a magyar zenére, ez nekem kétségkívül nagy elégtételre fog szolgálni. Azt hiszem, örülni fognak, ha erről a tárgyról hallhatnak, mert látom, hogy lelkesedésük fellobban, ha csak említik is, s erősen remélem, hogy munkám bizonyos fokig méltó csodálok azokért a fényes győzelmekért, melyeket a lesújtó körülmények ellenére kivívtak.

«Ismételnem köszönetet mondva önnek, tanár úr, szíveségeért és figyelméért, melyet irányomban tanúsított, maradok szívélyes köszönettel önzinte tisztelője

A. Kathleen King.»

EGYVELEG.

* Orosz nyelv a japánoknál. Minden japán tisztnek birnia kell az orosz nyelvet, s a tokiói katonai akadémián az orosz nyelv már 1882 óta rendes tantárgy. Ezen egyetemen az orosz nyelvet egy Kender nevű orosz származású ember tanítja, a ki most japán állampolgár lett, mivel hazájába többé vissza nem mehetett.

* Japán lakossága. Japánban öt millió emberrel több lakik mint Angliában. Formóza s a többi szigetekkel együtt Japán lakossága ezelőtt hat évvel 46 millió volt, de azóta évenként 500 ezerrel szaporodott, Tokio lakosainak száma a másfél milliót meghaladja. Vannak még 8—9 száz ezer lakossal bíró városok is.

* I. Vilmos német császár szobra mostanáig nem kevesebb mint 318 német városban van felállítva.

* A II. Katalin cárnő által alapított moszkvai árvaház évi kiadásait Szent-Pétervár és Moszkva városok kártyaadójából fedezik.

* A francia köztársaság elnökét polgári ruhába öltözött rendőrsapat őrzi, mely öt mindenütt kíséri. Ha az elnök palotáját gyalog vagy kocsi elhagyni készül, erről a rendőrség főnökét telefon útján értesítik. Mielőtt az elnök kocsija a palota udvarából kihajtana, az utcán már egy kocsi várja s az ebben ülő rendőrök az elnök fogatát folyton szemmel tartják.

* Versengés a tengeri csatornákkal. A Panama csatorna még el sem készült és már is azon

gondolkoznak, hogy az észak-amerikai Egyesült-Államok ellen a déli köztársaságok másik csatornával vágják át a Panama földszorosát. A szuezi csatorna ellen is angol tőkepénzesek és kereskedők még egy másik amazzal párhuzamosan menő csatornával akarnak versenyezni, a szuezi csatorna átkelési díjai nagyságának következtében. Az új csatorna negyedfél mértékkel rövidebb volna a mostaninál és azok, a kik a terv pénzügyi dolgait magukra vállalták, azt hiszik, hogy a mostani csatornadíjaknak a felére leszállításával is óriás a nyere-

Amerikai fénykép után.

A PRESBITERIANUS TEMPLOM SYRACUSE-BEN, A HOL KOSSUTH 1852 MÁJUS 31-ÉN DÉLUTÁN BESZÉDÉT MONDOTT.

ség. Nem lehetetlen egyébként, hogy az egész terracsa arra való, hogy a szuezi csatorna igazgatóságát engedékenységre bírja.

* Kínai törvény szerint a fiatal özvegy asszony többé nem mehet férjhez. Ötven éves korában az özvegy pénzt kérhet, melyen magának egy érez táblát vesz. A tábla lapján az özvegy neve s különféle erényei vannak bevéve. Az özvegy jogában áll a táblát háza kapujába felszegezni.

* Különös jog. A new-castle-i (Anglia) lord mayor-nak jogában áll egyszer az esztendőben a város bár melyik fiatal hölgyét megcsókolni. A csókért azonban egy soverign-t (24 koronát) kell fizetnie, szonkívil a lord mayor neje az illető hölgyet valami ékszerfélével szokta megajándékozni.

* Szappan helyett narancs. Floridában az asszonyok a szobák pallóját szappan helyett narancssal súrolják. A kettő vágott narancs levétől a deszkák hófehér színt kapnak.

* Halász macskák. Ecuador tenger-partjain a Chatham-szigetek közelében a macskák annyira elszaporodtak, hogy kipusztításuk lehetetlenné vált. Az állatok sziklahasadékokban laknak és egerek és patkányok helyett halakat és rókákat fogdosnak. S ez a sok ezer macska mind fekete szőrű.

* Kínai ember nem engedi meg, hogy feleségét valaki lefényképezhesse.

* Franciaországban ez időszereint 800 ezer ölebet tartanak, melyek után évenként 9 millió 600 ezer korona adót fizetnek.

* A new-yorki szabadságsszobor fejében negyven ember könnyen elér. 1884-ben a szobor jobb lábikrájában huszonöt ember vállseregelt költött el. A szobor kezében tartott fátyla belsejében ezelőtt néhány évvel tizenkét turista mulatott.

* Mexikóban a kőből épült házak falait a gyakori földrengések miatt 5—6 láb vastagra építik.

NEMÉNYI AMBRUS.

1852—1904.

A magyar hirlapirodalomnak abból a nemzedékéből, a mely a hatvanas évek végén s a hetvenes évek elején vette fel az írói tollat, sokan vannak, a kik azóta átsaptak a politika mezejére s ott foglalnak el kiváló állást, búcsút mondva a publicisztikának. Neményi Ambrus is, kinek december 13-ikán történt halála irodalmi és politikai körökben általános részvétet keltett, már korán belemerült a politikai működésbe, de azért a hirlapírói tollhoz se lett hűtelen, egyaránt nagy buzgalommal szolgálta mindvégig a közügyet a képviselőházban, társadalmi és közgazdasági testületekben s a sajtóban. Kiválóan képzett, sokoldalú ember volt, tanultsága szakemberré tette közgazdasági, pénzügyi, társadalompolitikai kérdésekben s e mellett különösen ifjabb éveiben irodalmi és történeti czikkeivel, egy-két önálló művével is magára tudta vonni ismereteinek alaposságával és éles ítéletével a figyelmet.

Mint szegény sorstól szülők gyermeke született 1852-ben a főváros közelében, Péczelen s Budapesten végezte tanulmányait. A budapesti egyetemről Párisba ment, a hol két évig hallgatta a Sorbonne s a Collège de France híres tanárainak előadásait s már innen írt tárcza-cikkeivel is az irodalmi körökben figyelmet keltett. Nyelvismeretei lehetővé tették neki, hogy egyforma könnyűséggel írhasson magyarul, németül és franczián. Rabelaisról és koráról 1878-ban nagyobb munkát adott ki, 1880-ban pedig összegyűjtve kiadta tanulmányait egy kötetben «Kortörténeti rajzok» czímen. Publicisztikai pályájának szép sikerei közé tartozik több társadalmi és emberbaráti intézmény, melyet ő kezdeményezett sajtóbeli felszólalásaival. Ezek egyike a hajléktalanok menhelye.

Széleskörű hirlapírói munkássága mellett nagyobb, beható tanulmányozáson alapuló értekezéseivel s röpirataival is hozzászólt az aktuális kérdésekhez, mint a főváros képviselőtestületének 1881 óta tagja, nagyobb munkát adott ki a főváros lakásügyéről, az első egyike volt, a kik nálunk gyökeresebb tanulmány tárgyává tették a mentelmi jog és a klotúr kérdését, foglalkozott «Az állam és határai» című munkájában az államszociálisztikus fel-

fogások terjedésével a magyar intézményekben; érdekes és tanulságos tanulmányt írt a francia forradalom hirlapjairól, mely az «Olcsó Könyvtár» című vállalatban jelent meg. Figyelemreméltó és valóban hasznos volt munkássága a magyar viszonyok, politikai és művelődési mozgalmak külföldön való ismeretése terén. Hosszabb ideig levelezője volt a «Republique Française»-nek, sokat írt magyar dolgokról német lapokba, «Hungaricae res» című Németországban megjelent röpirata, melyben a német «Schulverein» magyarellenes áskálódásaira mondott erős kritikát, három kiadást ért meg s beható vitát keltett külföldön. A magyar vasutak államosításáról szóló nagyobb tanulmánya nemcsak a németeknél keltett fel-tűnést, hanem angol, francia és amerikai szak-körökben is nagy elismeréssel fogadták.

A képviselőháznak 1884-ben lett tagja, a szilágycsehi kerületől nyert mandátumot s azóta is, húsz éven át, megszokás nélkül, e kerületet képviselte haláláig. Nagy munkásságot fejtett ki a képviselőház bizottságaiban, különösen a pénzügyiben, melynek előadója volt. Később az állami költségvetésnek lett előadója. Felszólalásaival, melyek többnyire pénz-

ügyi és közgazdasági kérdésekre vonatkoztak, mindig arról tett tanúságot, hogy a szóban forgó tárgyat gondosan tanulmányozta, a sokszor igen nagy terjedelmű anyag felett teljesen uralodik. Ezért, ha nem tartozott is a feltűnést keltő, híres szónokok közé, szavait figyelemmel hallgatták a háznak komolyabb dolgok iránt érdeklődő tagjai. Több nagyobb közgazdasági vállalat vezetésében is részt vett; a Gyáriparosok Országos Szövetségének haláláig igazgatója volt.

Politikai munkássága mellett folyton dolgozott a sajtóban is, 1889-től 1901-ig főszerkesztője volt a «Pesti Napló»-nak, majd ettől megváltván, más lapokba írta cikkeiket, melyek közül nem egy széles körben keltett érdeklődést. Utolsó hirlap cikke alig két héttel halála előtt jelent meg. Halála váratlanul, meghülés folytán, öt napi betegeskedés után állott be; tudó-gyulladás vitte korai sírjába az ereje javában levő férfit.

NEMÉNYI AMBRUS. Erdélyi fényképe után.

MIKES KELEMEN SZÜLŐFALUJA.

Most, mikor egész nemzetünk kegyeletos érdeklődése Rákóczi és bujdosó társai felé irányul, bizonyára érdekelni fogja olvasóinkat, ha bemutatjuk néhány vonásban Rákóczi kiserői közt a leghűségesebbnek, de egyszersmind a leghűségesebbnek: Mikes Kelemennek születése helyét. Sírjának helye amúgy is aligha lesz kideríthető: hadd közölhesse hát maga elé legalább születése helyét minden érdeklődő.

A háromszéki, úgynevezett «erdőalji» falvak egyszerű báját a legteljesebb mértékben tárja fel Mikes szülőfaluja: Zágón. A Háromszék-megyét átszelő «Feketegy» völgyétől emelkedő fensík, Nagy-Borosnyó községtől tíz kilométernyire a Kárpátok előnyúló karjai közé szorul. Mintegy másfél kilométer széles kapun vonul be a hegyek közé a róna és egy szemben előtörő hegyvégre, a «Farkas-domb»-ba ütközve, kétfelé ágazik és úgy vonul fölfele. A három oldalról erdős hegyek közé ékel, háromágú csillaghoz hasonló fensíkon fekszik Zágón köz-
Éjszaki oldalán a «Hegyfark»-ba ütközve, kétfelé ágazik és úgy vonul fölfele. A három oldalról erdős hegyek közé ékel, háromágú csillaghoz hasonló fensíkon fekszik Zágón köz-

ból a «Farkas-domb» a falu közepébe nyúlik, miáltal, nagy kiterjedése dacára, a behajló erdőlombtól az egész község egy nagy kertnek tűnik fel. Tavasszal és nyáron át a kétoldali és a közbe nyúló hegyekről egymásnak feleselve zengnek át a falu felett az erdők dalosai. Alant a térben, kristálytisztán, csevegvő folyó végig a Zágón vize. Nyílt térre csak nyugat felől tekint a falu, háttérül félkörben az egymás háta mögött fokozatosan magasabb és magasabb hegyláncok szolgálnak, melyeknek sötétlő fenyevesiből üdítő levegő áramlik elő.

A megragadóan szép fekvésű falu legszebb pontján volt Mikes szülőháza. Egyenlő távol-ságban az éjszaki és déli hegyektől, a kissé lemeledt Zágón vize közelében. A mint megállapítható, természetes erdőből irtással idomított tölgyes park vette körül. E több évszázados tölgyek közül ma is szépen díszlik három. Néhány évvel ezelőtt még egész sor volt, de újabb időben kivágták. E fák közelében még három évvel ezelőtt csak egy domb látszott, benöve vadrózsa, kökény, keoskerágó bokroktól és áttörhetetlen bozóttól. Közé be-menni is félt az ember, mert sokan láttak kigyókat tanyázni ott. De ez is épen bizonyítéka volt annak, a miről csak 3—4 (ma már nem élő) öreg ember tudott, de a falu népe képtelenségnek tartott, hogy abban a halomban egy nevezetes régi ház romjai vannak. Ma már látja mindenki. A Mikes-emlék-bizottság felásatta a dombot és az ásátás eredményeképpen Mikes Kelemen szülőházának romja emelkedett elő, majd egy méter magasságban.*

A nyolczvanas évekig — bár néhány öreg ember egészen tisztában volt a helylyel — alig törődött valaki általában Mikes Kelemen emlékével. Az utolsó két évtized azonban annál hűvebben ápolta, — mintha a két század mulasztását igyekezett volna pótolni. Egy hazafias gondolkozású ifjú (Bartalis Antal joghallgató, ki mint törvényszéki jegyző fiatalon halt el) kezdeményezte 1890-ben Mikes születése kétszázados fordulójának megünneplését. A zágoni értelmiség lelkesedéssel valóította meg az eszmét, oly szép innepélyt rendezve, mely méltó lett volna bármelyik nagyobb város közön-ségéhez. Azóta folyton erősödik a kegyelet. Eötvös Károly Lajos tanfelügyelő a zágoni tanulók részére, lelkesítő felirattal, sokszorosította Mikes arcképét. A bozótos domb felkeresése mind gyakoribb és gyakoribb lett s a «milenium» megünneplésének jelentékeny része is itt folyt már le. Lassankint azután mind erősebb lett az a vágy, hogy szoborral örökíttessék meg emlékezete a község jeles szülöttjének.

A nemes szándékot nagy lépéssel vitte közelebb a megvalósulásához a kovásznai választó kerület képviselője, Sándor József 1896-ban, mikor megválasztatása alkalmából 200 korona adományt nyeltetve meg a gyűjtés alapját. Ekkor alakult meg a Mikes-emlék bizottság, mely azóta igaz lelkesedéssel munkálkodik a cél megvalósításán. Országos gyűjtést indított a Mikes-emlékre. Majd az ország összes felsőbb iskoláit kereste meg felhívásával kétszer is. Hazánkban alig van olyan felsőbb iskolája, melynek ifjúsága ne rendezett volna nyilvános Mikes-ünnepélyt, a mi által egyfelől ország-szerte felelevenítette a szívekben Mikes vonzó alakját, példájánál maga is tanulta a hit, a hűség és a honszerlem erényeit, másfelől nagyban elősegítette a szobor-alap gyarapodását.

Mikor valósulhat meg a hazafias cél, ma még nem tudható. De az emlék-bizottság bizik benne,

* Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy az ásátás-költségét a bizottság a tanulók által borókból készített és e célra ártított «Mikes-botok» árából fedezte és fedezi.

Róna József és Márkus Géza műve.

A GANZ-GYÁR TISZTIVISELŐI ÁLTAL MECHWART ANDRÁSNAK HETVENEDIK SZÜLETÉSNAPIJÁN ADOTT EMLÉK.

hogy a nagy közönség újabb támogatása által nem sokára.

A Mikes emléke iránti kegyeletnek vélünk szolgálatot tenni, mikor néhány képen bemutatjuk az ő, valóban lebilincselően szép szülőfalujának néhány részletét.* Pásztor.

MECHWART ANDRÁS ÜNNEPLÉSE.

Lapunk legutóbbi számában már megemlékeztünk arról az ünneplésről, melyben Mechwart Andrást, a Ganz-gyár vezérigazgatóját a gyár alkalmazottai december 7-ikén 70-ik születése napja alkalmából részesítették. Ez alkalommal művészi kivitelű plakettet adtak át neki, mely Róna József műve s Mechwart András arczképét ábrázolja, a mint a vasgyári munkások csoportja hálsán tekint föl rá, mint kenyéradójukra s iparáguk nagy érdemű fejlesztőjére.

Mechwart András a magyar iparnak egyik legkiválóbb előmozdítója s bár külföldön, a bajorországi Schweinfurtnban született, egész munkássága a magyar közgazdaságnak vált javára s ő maga is 45 évi itt munkálkodása alatt teljesen magyarrá vált. Egyszerű sorsból küzdött fel magát; ifjúkorában előbb kitanulta a lakatosmesterséget, aztán technikai tanulmányokat végzett s 1859-ben mint mérnök lépett a Ganz és Társa cégbe, mely intézetnek utóbb vezérigazgatója lett. Vezetése alatt a Ganz-gyár világhírré vergődött. Mechwart a Ferencz József-s a Vaskorona-rend lovagja, az osztrák-magyar bank főtanácsosa s ezenkívül a porosz Sas-rend lovagja.

Mechwart a művelődés azon uttóroinak egyike, kik észszel és ügyes kézzel a haladásnak súlyos körülmények közt is tért nyitottak s az általa elért sikerek révén iparunknak egyik leghasznosabb munkásságú vezér-alakja.

A MAGYAR KÉPIRÁS ÚTTÖRŐI.

Irtta Malonyay Dezső; kiadta a Franklin-Társulat.

A magyar művészettörténelem mind maig, sajnos, nem nagyon megművelt tere irodalmunknak. Egyes elszórt kutatások, monografiák, néhány nagyobb-arányú gyűjteményes könyv mindaz, a mit e téren felmutathatunk. De teljes hiányát látjuk az olyan nagyszabású összefoglaló műveknek, a melyek nemzeti művészetünk fejlődésének rajzát adják írásban és képen egyaránt. A bajon segíteni úgy látszik

* E képek tulajdonképen eredeti fénykép-levelező-lapok. Ilyen levelező-lapokon készszen meg a bizottság minden 55 fillért meghaladó adományt, mi által érdekes darabhoz jutnak különösen a képes levelező-lapok újítói.

nagy tökéletességre emelte, valóban a legnagyobb elismerésre tarthat számot nemcsak áldozatkészségért, a melylyel ezt a nagyszabású díszművet létrehozta, hanem azért is, hogy mesteri reprodukáló technikájával lehetővé tette a művészi alkotások valóban sikeres megismertetését és népszerűsítését. Ezek a háromszínyomású képek minden másnál hatásosabb terjesztői, szószólói az igazi művészi alkotásoknak s jelentőségük a művészi izlés és közszellem fejlesztésében bizonyára még csak ezután fog igazán megmutatkozni.

Hiányos lenne beszámolóink, ha mellőznők Nagy Sándort, a jeles rajzoló művészt, a ki a könyv ornamentális díszét megadta, rajzolva minden fejezethez egy az illető művészszel vonatkozásban levő érdekes és eredeti művészi lapot.

Mindent összevéve e díszes könyv megjelenése esemény művészettörténelmi irodalmunkban, s az elismerésnek olyan mértékét érdemli meg, a milyennel eddig kevés hasonló tárgyú magyar könyvet illethetünk.

A díszmű kétféle kiadásban jelent meg: bőrkötésben, bronzdombor-verettel és kettős csattal (ára 120 korona) és díszes kartonkötésben (ára 80 korona). Megrendelhető havi részletfizetésre is.

„A KECSKEPÁSZTOR.”

— Nemzetközi pályázaton díjat nyert opera. Bemutatta a M. Kir. Opera december 15-én. —

Zenei esemény számba mehet, hogy Európát, — Olaszország kivételével — megelőztük egy világhírré vergődött darab előadásával. Tavaly ugyanis az ismert olasz (milanói) Szonozno zeneműkiadó-cég pályázatot hirdetett 50,000 líras első díjjal egyfelvonásos operára, abban a reményben, hogy (mint 1890-ben történt) megint egy Mascagni-szerű nagysikerű új tehetség fog jelentkezni. De a reményesség nem teljesedett, ámbr 237 dalművet nyújtottak be a mindenféle nemzetbeli szerzők. A hírneves pályabírák köztük a német Humperdinck, a francia Massenet, az olasz Amintore Galli, Gabriel Dupont «Cabrera» (Kecskepásztor) operáját tisztelték meg az első díjjal. Az ember azt várta, hogy a kinttettett mű minden ízében gyönyörködtető legyen, — mint pl. a «Parasztbeccsület» — csak hogy a «Cabrera» még jóakarattal sem mondható a szép dallamok tárházának. Pedig fiatal ember írta, alig 21 éves; s ebben az életkorban az alkotó képzelet rendszerint a legtermékenyebb, a legüdebb, még akkor is, ha a művészi tehetséggel megáldott ember a sorvadás martaléka, mint a szegény Dupont...

A zeneszerző tragikus sorsához hasonlít a darab hősnőjének tragédiája is: akkor kell itt hagynia az életet, mikor a boldogság int feléje — Dupontnál a dicsőség képében, a Cabrera-nál a viszonzerelenben. A pástorkodó leány története, a mint Henri Cain (Massenet «A navarrai leány» című dalművének szövegírója) költötte, röviden ez:

Pedrito, jómódú falusi legény, amerikai katonaszkodása után visszatérve falujába, boldogan öleli régi választottját, Amáliát, a kiről még hírt sem hallott négy évig, holott ő a kubai táborból anyjához írt leveleiben mindig üzent a szegény, szép árva lánynak. Amália megvallja: «anyád minderről soha sem szólt nekem, sőt elitított magától, s a világra kiteszítva, egy gaz csabítónak, Cheppának áldozata lettem. — szerencsétlen anya vagyok...» Pedrito vad fájdalommal eltaszítja magától a kétszeresen megcsalt nőt, a ki kétségbeesve, csecsemőjével elhagyja a falut.

A függöny egy perczre lehull; mikor újra felgördül: ott dorbózel pajtásaival a hitszegő Cheppa. Pedrito kést emel róla, de elválasztják őket, Cheppa más korcsmába megy. A tompa kétségbeesésében ott maradt Pedritót egyszer csak útban ejti a megtörtén hazajött Amália: gyermeke meghalt, maga lázas és világgyűlölő. Pedrito eleinte sértegeti, de aztán szerelemmel teli, maga kér bocsánatot a védtelen nőtől, a ki legalább egy percznyi boldogság után, meghal Pedrito karjában.

Ezt a kevés cselekvést, sok szenvedést Dupont mélyen megindító hangokban szólaltatta meg. Három fő dallamrészlete («vezérmotívuma») van: az egyik, a melyikkel a mű kezdődik, komor, súlyosan indul, második hangja felszökik, de rögtön szárnyaszegetten visszahanyatlak; ez a lesújtott Amáliát jellemzi; a második, szintén a bevezető zene óta kísért, Amália aggódo anyaságának gondolatával együtt szokott fölzendülni: a szökellve ismétlődő

alaphangról egy fokkal lejjebb, hosszan kitartott hangra száll, aztán még egy fokkal mélyebben ugyanígy ismétlődik; ebből a dallamrészletből hajt ki az operának legszebb részlete, az első «kép» vége. Harmadik ilyen visszatérő, jellemző dallamrészlet egy újjongó jellegű cikorknya; a háborúból épségben hazatért Pedrito hozza magával. Hosszúleleket, szívhez szóló mozzanatokkal teli dallamok a szerelmek együttései; egyöntetű, szilajságával megkapó a különös, 3/4 ütemezésű duhaj bordal (Cheppa dárídója) a II. kép elején, jóleső változatosságával annyi szomorúság nyomasztó egyhangúsága közzött. A szavaló énekek, recitativónak, legnagyobb a szerepe; ez azonban korántsem wagneri; kifejezéstelenebb, mert igen sokszor ismételt ugyan egy hangmagasságot. Dallamenetei olykor Mascagnira, gyakrabban Puccinira (a «Manon Lescaut» és a «Tosca» zeneköltőjére) emlékeztetnek; legeredetibb mindenesetre Dupont összhangrendszer, mely megközelíti Charpentier «Luzja» című operájának nihilizmusát: mintha semmi törvény sem szabályozná a harmoniak egymásra következését; s bizonyára erre a legbűszkébb a fiatal zeneszerző, pedig az ilyen szerkesztés sokkal inkább csak a hideg számító ész munkája, mintsem a költői ihleté. A fiatal zeneszerző mindenesetre előkelő tehetség és máris nagyon sokat tud; nagy kár volna, ha nem maradna ideje több művet alkotni.

Az új opera nagyon szép sikert szerzett — voltaképen az előadónak. Magas művészetet nyújtott egész alakításával s bensőségével Vágóné Kramer Teréz a czímszerepben; méltó párja volt Anthes-Pedrito: gyönyörűen játszottak és lelkükből énekeltek. Kicsiny szerepeikben igen jók voltak Váradi Margit (a legény anyja), Mihályi (Cheppa), nem különben Várady Sándor is. Maga Mader igazgató tanította be a művet és vezette diadalra az előadást.

Kereszty István.

Jelky Gyula fényképe után.

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERME DECEMBER 13-ÁN DÉLELŐTT, A ROMBOLÁS UTÁN.

Balogh Rudolf fényképe után.

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERME DECEMBER 13-IKÁN DÉLUTÁN.

DELIRIUM VINDOBONIENSE.

A magyar történelemben csak két olyan országgyűlés fordul elő, a mikor vér folyt (kivéven, ha valakinek az orra vére indult meg). Az egyik az aradi országgyűlés, a hol valóságos ütközet volt, a másik az onodi országgyűlés, a hol Okolicsányit és Rakovszkyt kenezolták fel a dühbe gurult rendek. Végre kétszáz év múlva megint egy deliriumos országgyűlés. Ezen is jelen van egy Rakovszky és egy Okolicsányi, de most ők a támadók. Szerencse, hogy a képviselők nem viselnek kardot, mint a követek a renaissance korban, mert akkor valóságos csatákat kellene közzölnünk a Házból. A mai szelidebb erkölcsök mellett csak a jámbor miniszteri székek és az elnöki tribün estek áldozatul a pártszenvédely fellobbanásainak.

A december 13-iki ülés (mégis szerencsétlen szám a 13-as) annál szegényteesebb a többi kettőnél, mert azok a pillanat hevében megfogant harag szomorú következményei voltak, de ebben az esetben aludt az ellenzék eleget, nem is egy éjszakát, de vagy huszonötöt, a mely idő alatt nem hogy egy honatyai szív, de egy izzó meteor-kő is kihűlné.

Az ellenzék ugyanis a november 18-iki esti ülésben elfogadott lex Daniel miatt indult föl, a mikor haragját, mint egy olló, egyszerre elmetsette elementáris kitorése előtt a hirtelen előrúttott királyi levél, mely az országgyűlést elnapolta.

Akkor tehát haza mentek és azóta huszonöt-ször aludtak, huszonöt-ször jóízűen ebédel-

Jelky Gyula fényképe után.

A KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSTERME DECEMBER 13-IKÁN DÉLELŐTT, A ROMBOLÁS UTÁN.

A «JÁNOS VITÉZ» ELSŐ FELVONÁSÁBÓL: Fedák Sári (Kukoricza Jancsi) és Medgyaszay Vilma (Iluska).

E rombolást ábrázolják képeink. Félünk, hogy alá lehetne írni: «A parlamentarizmus romjai», de mégse írjuk; higgyük inkább, hogy csak az ismeretes bécsi betegség (delirium vindoboniense), mely el fog múlni idővel.

Hogyan is lehetett magyar érzéssel ilyet gondolni? Megcsúfolni a nemzet templomát, a parlamentjét.

Egy palota-rendőrről való dulakodás közben lerángatták ennek lábáról a cipőt, az elnöki kathedrara helyezték s beleszurkalt egy rozsporoló seprőt, hogy ez legyen az elnöki csöngetyű.

Ezt a seprőt hozta Magyarországnak az idén a Mikulás. Ezt a seprőt, mely a cipőbe volt téve, a hogy ez már szokásos Miklós napkor. Szomorú ajándék. De ha akad legény, a ki a seprőnek hasznát tudja venni, még jóra is fordulhat minden.

Az ülést persze nem lehetett megtartani. Fényes győzelmet arattak a piros székeken. Mind össze hagyták magukat történi, a nélkül hogy ők valakit bántottak volna. A jobboldali honatyáknak se történt semmi bajuk, — mert hisz azok még otthon öltözködtek, borotválkoztak, mikor a nagyszerű győzelem kivivatott fölöttük a márványos csarnokban, melyet néma áhitattal szoktak megsejmelni a Budapestre ránduló vidéki magyarok.

A «JÁNOS VITÉZ» MÁSODIK FELVONÁSÁBÓL: Fedák Sári (Kukoricza Jancsi) és Papp Miska (Bagó).

KÉPEK A «JÁNOS VITÉZ»-BŐL.

A fővárosi színházi idény ilyenkor éri el tetőpontját, a közönségnek színházba járó kedve ilyenkor a legnagyobb s a színházak is tőlük telhető erőfeszítéseket tesznek, hogy a közönséget nézőterükbe vonzzák. Különösen az énekes színházak versenyeznek egymással erősen a sikerért darabjaikkal, a kiállítás fényével és az egyes szereplő színésznők és színészek népszerűségével.

A Király-színházban most már tülesett az első jubileumon, a 25-ik előadásán a «János vitéz» Bakonyi Károly és Kacsóh Pongrácz magyar tárgyú eredeti darabja. A közönség nagy tetszéssel nézi a darabnak sikerét nagyban fokozza a jó előadás is: a czímszerep személyesítője, Fedák Sári igen kedvesen, pajzán humorral, de a komolyabb részekben is nagy művészettel játszza Kukoricza János szerepét; az első felvonásban mint juhász jelenik meg, gyoles-ingben, czifra szűrrel, félrecsapott kappal, később aztán aranytól csillogó zöld huzáruhában lép a színpadra. Egyik képünk az első felvonásból mutat be egy jelenetet, mikor Kukoricza Jancsi Iluskával (Medgyaszay Vilma) szűfőre telepedve enyeleg; a másik kép pedig azt a jelenetet mutatja be, mikor a derék Bagó (Papp Miska) egy szép nótával elmondja János vitéznek Iluska halálát.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» KARÁCSONYI ALBUMA.

A «Vasárnapi Ujság», mint az utóbbi két évben, az idén is karácsonyra nagy díszalbumot ad ki, melynek czíme, mint a két előző:

KARÁCSONY

E díszalbum szín- és aranynyomatú borítékkal, három művészi kiviteli színes műlapal és számos eredeti rajzzal gazdagon illusztrálva, bő és érdekes tartalommal fog megjelenni.

Külső kiállításának szépsége, valamint tartalmának gazdagsága által bizonyára ép oly szíves fogadtatásra és meleg érdeklődésre fog találni, mint mult évi albumunk. A nagy terjedelmű díszmunka a «Vasárnapi Ujság» alakjában jelenik meg. Művészi kiviteli színes képmellékletei közt lesz a magyar művészet négy elsőrendű kitünőségének, MUNKÁCSY MIHÁLY-nak, LOTZ KÁROLY-nak, BENÓZÜR GYULÁ-nak és SZÉKELY BERTALAN-nak egy-egy festménye. E színes képeken kívül, melyek az eredetiek szépségeit teljes hűségükben mutatják be, részint mint önálló rajzok, részint mint az

egyebbeszélésekhez, költeményekhez készült illusztrációk, számos más, igen gondos kivitelű kép lesz az albumban, melyeket a legjelesebb magyar illusztráló művészek készítenek.

A tartalom irodalmi részében legkitünőbb íróink közül számosan működnek közre. Mikszáth Kálmán, a «Vasárnapi Ujság» hírneves főmunkatársa, új elbeszélést írt az album részére «Az ördögös pipa» czímmel; rajta kívül még újabbban ritkán megszólaló kitünő írónk, Baksay Sándor «Kajdacs Antal» című elbeszélése a régi Magyarország életéből vett tárgyat dolgoz fel, Berczik Árpád «Ószi rózsza» czímmel a modern társadalomból, a hivatali életből írt elbeszélést, Pekár Gyula «A boldogasszony fátyla» című elbeszélése a középkorból rajzol érdekes történetet, Gyarmathy Zsigáné elbeszélése «Apoldyné» cím alatt az erdélyi vidéki társadalomból nyújt megható képet, Kisbán Miklós rajza, a «Csácsá», egy falusi cigány tragikus sorsát mondja el. A verses közlemények sorában lesznek Szász Károly-nak még eddig kiadatlan műfordításai, eredeti költemények Lévy Józseftől, Endrődi Sándortól, Szabolics Mihálytól, Radó Antaltól, Zempléni Árpádtól, Lampérth Gézáttól, Sajó Sándortól, stb.

E szépirodalmi közleményeken kívül még több ismeretterjesztő cikk lesz az albumban, melyek közül főlemlítjük Marczali Henriknek a magyar testőrségről szóló cikkét, ifj. Ábrányi Kornél munkáját «Zrínyi Ilona és Thököly Imre szerelmi regényé»-ről, a Budapest régi épületeit ismertető sok képpel illusztrált cikket s Cholnoky Jenőnek a japán s a vele rokon kínai művészetről szóló szintén számos képpel élénkített cikkét, melynek adatait az író Kelet-Ázsiában tett hosszas utazásán a hely színein szerezte.

A «KARÁCSONY»-t, e gazdag tartalmu s rendkívül díszes kiállítású ünnepi albumot régi és új előfizetőinknek karácsonyi ajándékként szánjuk s azoknak is, kik most lépnek előfizetőink sorába, ingyen adjuk.

A «Karácsony» bolti ára 3 korona; ennek utalványon való beküldése mellett bárki megrendelheti az alulírt kiadó-hivatalnál, mely bérmentve küldi meg.

Azoknak, a kik a «Vasárnapi Ujság»-ra 1905-re előfizetni szándékoznak, szívesen elküldjük megtekintés végett bérmentve e karácsonyi díszalbumot, ha erre levelező lapon fel szólítanak. Előfizetés esetén díjtalanul megvártható, ellenkező esetben kérjük a 3 korona bolti árának postautalványon való megtérítését, vagy az album visszaküldését.

Budapest, 1904 december hóban.

A «Vasárnapi Ujság» kiadó-hivatala
IV., Egyetem-utca 4. sz.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Endrődi Sándor költeményei (1867—1901). Endrődi Sándor költői pályafutásának válogatott alkotásait összegyűjtötte s egy csinos kötetben, a költő arcképével kiadta a Singer és Wolfner-cég. Arcképe alá Endrődi ezt a jeligét írta:

Szeresd a szépet igazán,
Ez adja meg a lét becsét;
A ki a szépet szereti,
Széppé teszi az életét.

Endrődi Sándor valóban szerette a szépet egész életén át, azt kereste harminczhét évi költői munkássága egész ideje alatt, egyénisége, költői hangja, eszmévilága egész fejlődésén keresztül. S e fejlődésről hű képet ad ez új kötet, megmutatva, mint ázott magának mind mélyebb medret a költő tehetősége, s mint szárnyalt az eszmék világában mind magasabbra. Ily módon végigjárta a lyrának körülbelül összes hűreit; kezdte a könnyed, játékos, apró tiücsök-dalokkal, melyek az ifjú fogékony lélekből fakadva a szerelem vágyát, mámorát hirdetik, folytatta a szerelem erőteljesebb szárnyalását, érezesebb hangú énekeivel, a melyekben már a férfivá serdült költő megalálta a maga élete czélját

s mélyebbre nézett saját lelkébe, hogy onnan hozza fel a költészet gyöngyeit. Majd egy nagy lelki fájdalom hatása alatt megrendülve, de egyúttal meg is acélosodva, maga körül tekint a világban, a saját bánatán, örömen felül emelkedve, az előtte folyó életre, az emberiségre függeszti szemét; e korban szólaltatja meg a bölcsekedő lyra és a szatíra hangjait, utána pedig a Kurucz-dalokkal a hazafias költészetben éri el pályájának alighanem legnagyobb sikerét. Utolsó kötetében azután a valósi elmélyedésnek adott erőteljes hangot. E hosszú fejlődés eredményének legjava van meg új kötetben, mely valóban becses és szép tanúbizonysága egy nemes irányú, szép költői lélek csaknem négy évtizedes munkásságának. A kötetből, melynek ára díszes kötésben 3 korona, mutatványul a következő szép költeményt közöljük, mely egyúttal a kötetnek előhangjául szolgál:

A költészethez.

Sok ezer vadság, durvaság közt,
Gyengéd és hű maradt szívem,
Te védél engem, oh költészet,
Szentolt gyengédem és hiven.
Mint gyermek már rajongtam érted!
S ott küzdtem lobogód alatt.
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Utánad törtem az egekbe
Minden keserven, poklon át,
Hogy szomjú lelkem fölhasznál
Fényed egy röpke sugarát.
Hogy érezlek; fölégtem
Tüzedben ifjúságomat,
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Tudtam, hogy vannak hirdetőid,
Kik bitorolják nevedet,
S palástod tiszta bársonyából
Csak álarczot készítenek;
Hogy hívásod lángja csak a tűz, mit
Oltarod ormán gyujtanak.
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

A hazugságok közt tebenned
Az igazságot láttam én,
Hittem hódító hatalmadban
És követtelek, égi lény.
Szemem ott függött glóriádon,
Te tiszta, tündöklő alak!
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Nem jártam oly ösvény porondján,
A mit más kiczégrezertél:
Egész szívemet adtam néked
S daloltam, mit az éreztél.
Sokszor vérgigyörtem érted,
Hogy — mosolygomi lássalak,
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Azt mondtad: Álmodj! Álmodoztam.
Ha szóltál: Szeress! Szereték.
Mint a madarat, ösztönöm vitt
Titkon, de biztosan feléd,
S ha csókoló érzém: édenem lett
Előtted a zord sivatag...
Nekem nem voltál soha játék,
Mindig szentnek tartottalak.

Edes, vigasztaló Igéret!
Oh gyönyör, üdv! Maradj velem!
Ha csillagok vagyok s lehullok:
Ragogyd be örök éjjelem!
Mig fényed halk hulláma ringat:
Tovább szövésem az álmokat —
Nekem nem voltál soha játék,
Siromig szentnek tartalak.

* A barbizoni művészek. A K. Lippich Elek által szerkesztett «Művészeti Könyvtár», melynek legújabb két kötetéről mult számunkban emlékeztünk meg, gyors egymásutánban bocsátja ki érdekes köteteket. A Mednyánszkyról és Paál Lászlórról szóló monografiához csatlakozik «A barbizoni művészek»-ről szóló kötet, a melyben Leimik L. Nándor ismerteti a modern festészeti irányok kezdő mestereinek életét, műveit, festői elveiket és módszereiket. Rousseau, Millet és Corot a főalakjai ennek az iskolának, mely a szabadban (plein air) való festés elvét s a szabadban való szín- és formabenyomásnak a váznon való hű utánzását állította a maga törvényéül. Maga az elv nem volt új,

DRAGA KIRÁLYNÉ JACHTJA. Singer József újdívidéki fényképe után.

s gyakorlatilag is érvényben volt az állatfeszítőknél, a kik modellt alig találhattak másutt, mint a szabad természetben. De kétségtelen, hogy a barbizoniak példája nagy befolyással volt a XIX. századbeli festészetre, úgy hogy a modern művészet megértéséhez hasznos és szükséges is ismerni a forrást, a melyből kiindult. E tekintetben Leimik köteté jó tájékoztató. Rövid vonásokban rajzolja meg a francia festőművészet állapotát a XVIII. században s a XIX. század elején, a melyre szinte visszahatásként következett a barbizoniak fellépése. Azután következik az összes barbizoni művészeknek, a mestereknek és a tanítványoknak jellemzése, kisérve nagyszámú illusztrációval, a melyek az írott szót a szemléltetés erejével támogatják. A szépen kiállított, sok képpel s 11 műmelléklettel díszített kötet ára köve 8 korona. Kiadta a Lampel-Wodianer cég.

A «Remekirők képes könyvtára» című vállalatban két új kötet jelent meg. Az egyik Csokonai Vitéz Mihály válogatott költeményei, melyeket Bánóczy József rendezett sajtó alá s életrajzi bevezetést is írt hozzá. Benne vannak a kötetben a Lilla-dalok, anacreonai dalok, az ódák, elegyes költemények, a lélek halhatatlanságáról szóló nagy tanköltemény, a «Dorottyja» s a prózai dolgozatok java. A kötet díszét s érdekességét fokozza Márk Lajos tíz rajza. — A vállalat második köteté Reviczky Gyula összes költeményeit adja Tull Ödön tizenkét csinos rajzával. E kötetet Koroda Pál rendezte sajtó alá. Minden kötet ára 6 korona, az egész vállalat megrendelőinek 5 korona.

Erdőben, tisztáson. Irták Boér Miklós és Führer Miklós. A természet világból rajzoltak a szerzők apró képeket: a varjúról, veréből, szarkáról, ürge-öntősről stb. Könnyed vázlatok, sikerült részletek. A kötet ifju Nagel Ottó könyvkereskedésében jelent meg.

Az Athenaeum-Társaság az idei karácsonyra is egész sereg díszes kiállítású és érdekes tartalmú ifjusági iratot bocsátott a könyvpiacra. Közük van az Endrődi Sándor által szerkesztett «A magyar költészet kis kincsesháza» című költői anthologia, mely népszerű használatra van szánva, de általában ifjusági olvasmányának, szavalókönyvnek is jól használható. Bársony István is rövidített kiadást készített «Erdőn, mezőn» című természetismertető, szépen írott könyvből, mely számos csinos képpel, díszes kiállításban jelent meg. Ára 4 korona 80 fillér. Abonyi Árpád az utazási regény terén tett kísérletet «Rákóti György utazása» című művében, melyben Rákóti György magyar úrnak Afrika ismeretlen belsejében nyomtalanul elveszett atyja fölkeresésére tett utazását írja le kisérővel, Kovács Miskával és a cigány Dandózi Ferkóval. Az illusztrációkkal is ékesített könyv ára váznonkötésben 6 korona. Donátsy Ferenc a magyar pogányvilágból vette «Ozidor Telegy» című elbeszéléseinek tárgyát. A pogány világ utolsó küz-

delmeit rajzolja benne, két család harcának keretében, igyekezve rajzolni a magyarság akkori életmódját, gondolkodását. Ára 3 korona 60 fillér. Goda Géza II. Rákóczi Ferenc híres tábornokának, Bottyán Jánosnak életét, hadi tetteit írta meg «János generális» című könyvében. Nemcsak a tárgy aktualitása, hanem az előadás vonzó eleven-sége s hazafias hangulata is érdekessé teszi a könyvet az ifjuság előtt. A nagy alakú, diszkotésű könyv ára 5 korona. A szabadságharcot mondja el «Harc a szabadságért» című könyvében Böngér János. A nagy nemzeti harc eseményeit egy öreg honvéddel mesélteti el három unokájának, úgy hogy az ifjú olvasó előtt a valósághoz híven s mégis érdekfeszítően vonul el a nagy idők története. A számos illusztrációval ellátott könyv ára díszes kötésben 6 korona. A mesés-könyveket kedvelő gyermek-ifjuságnak való Mendelényi Béla «Csodaduda és egyéb mesék» című képes könyve, melynek ára 5 korona. Mayne-Reid egy értékes könyvét, «A transzváli kívándorlók»-at fordította le a magyar ifjuság számára Hegedűs Pál. A könyvek az ad értéket, hogy olvasója előtt megelevenedik Dél-Afrika állat- és növényvilága, földrajzi, néprajzi viszonyai s e mellett mégis érdekes olvasmány marad. A szép képekkel díszített, jó magyarsággal fordított munka ára 4 korona 80 fillér.

«Fellyke zenés képeskönyve» című csinos füzet jelent meg, mely 4—6 éves gyermekek számára való tizenegy kis dalt tartalmaz. A dalok zenéje oly eredeti módszerrel készült, hogy azokat a kis gyermekek songoran nehézség nélkül eljátszhatják. Kapható a könyvkereskedésekben, s a szerzőnél, dr. Ódor Imrénénel (I. Pálya-utca 2. I. 24.) 1 korona 20 fillérért.

Közkezdveltségű magyar genrekép Bihari Sándornak «Bíró előtt» című derős hangulatú képe. A notárius, az öregbiró, egy jámbor képi parasztlégeny s a kárvalott cigányprimás van e képen megfestve. Különben ki nem ismeri e képet? Kevesebben ismerik a varjúról, veréből, szarkáról, ürge-öntősről stb. Könnyed vázlatok, sikerült részletek. A kötet ifju Nagel Ottó könyvkereskedésében jelent meg.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

52-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság», melynek vezetése immár harminczhét esztendeje van ugyanazon szerkesztő kezeiben, jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érzelmet tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükré, szóval korunk történetének igaz krónikája legyen.

Alapításakor czélul tűzte ki, hogy a nemzeti érzést ápolja, az irodalom felvirágzását munkálja, az ismereteket terjeszse. Megindulása óta hatalmasan föllendült a magyar közélet, nagyot fejlődött az irodalom, minden téren gyorsan haladt előre a művelődés. Az általános haladással lépést tartva haladt, fejlődött a «Vasárnapi Ujság», nemesak belső tartalmára, hanem külső díszére és terjedelmére nézve is, míg elérte mai nagy terjedelmét s illusztrációinak mai gazdagságát.

Egyre több és több művészi kivitelű, nagy részt eredeti képet közöl, s külső díszének emelésére főlhasználta a nyomdai ipar fejlődését, az illusztráló művészet haladását, a sokszorosító technika újabb vívmányait, hogy a versenyt a nagy külföldi nemzetek hasonló irányú vállalataival is kiállhassa.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel s rendkívüli mellékletekkel, legjelesebb hazai írónk és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» újabban színes képmellékleteket is ad, több színben művészi leg kivált képeket.

A «Vasárnapi Ujság» 1905-iki előfizetői díszes kiállítású ünnepi albumot kapnak ingyen, becses szépirodalmi és ismeretterjesztő közleményekkel, több színes képmelléklettel és számos, a szövegbe nyomott képpel gazdagon illusztrálva.

Mikszáth Kálmán kitűnő írónk mint főmunkatárs működik a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségében s vele kötött egyszérség értelmében kizárólag a «Vasárnapi Ujság»-ba írja nagybecsű új szépirodalmi műveit: regényeit, elbeszéléseit.

A «Vasárnapi Ujság» «Regénytár» című heti mellékletében a legjelesebb hazai és külföldi regényíróktól közlő elbeszéléseket és regényeket képekkel, s mint családi lap kiterjeszkedik a női munkakörre és divatra is.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia december 12-iki ülésén, melyen Thán Károly elnököl, szaktudományi előadásokat tartottak. Réthy Mór rendes tag bemutatása Bolyai Farkas «Tentamen»-jének második kottáját, a melyet az Akadémia adott ki s a melyet Réthy Mór, Kürschák József, Tóttósy Béla és Fényi Gábor szerkesztettek. Kövesligethy Radó «Földrengési elemek számolása» című regényi megfigyeléseinek elméletéből folyó képlet-sorozatot mutatott be, a melyvel pusztán időadatok alapján a rengés félszékének mélységét, a földrajzi kisugárzó pont fekvését, a rengés terjedési sebességét hipotézistől menten, biztosan megállapíthatni. Egyúttal jelentette, hogy Magyarország a földrengést kutató nemzetközi szövetségbe belépett, s a minisztertanács Magyarországi képviselével őt bízta meg. Végül Schlezinger Lajos «A lineáris differenciális egyenletek elméletéhez» és Tellesziczky Kálmán «A mag és magosztás» című tanulmányát mutatta be rövid kivonattal.

A Kisfaludy-Társaság tekintettel az ünnepekre, ezúttal korábban, már december 14-ikén megtar-

A «Vasárnapi Ujság» társalapja, a most már 51-ik évfolyamába lépő «Politikai Ujdonságok», a hét eseményeit híven és részrehatlanul, kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg. A «Politikai Ujdonságok» előfizetői e lap mellett külön díj nélkül kapják a «Világkrónika» képes heti kőlynt és a «Magyar Gazda» című, havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes melléklapot.

A «Világkrónika» hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg és az általánosabb érdeklő napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkeken kívül rendszeres közlő nagyobb elbeszéléseket, regényeket, útirajzokat, úgyszintén mulattató kisebb közleményeket, stb.

A «Világkrónika» 1905-iki évfolyama Verne Gyula legújabb regényét közli, melynek címe: «Véres dráma Livóniában.»

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona, egész évre 16 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «Világkrónikával» negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér, egész évre 19 korona 20 fillér.

A «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» a «Világkrónika» és a «Magyar Gazda» melléklapokkal együtt: negyedévre 6 korona, félévre 12 korona, egész évre 24 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

Új előfizetőink szíveskedjenek megrendelésük-nél nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatólag kiírni. — Régi előfizetőink legzelesebb újságunkat úgy járnak el, ha cím-szalagjaikból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet a posta-utalvány szélére fölragasztva, beküldenek a kiadóhivatalnak. — Külföldi előfizetésekhöz kérjük a postailag meghatározott viteldíjat is csatolni.

Mutatványszámokat levelezőlapon kifejezett kívánatra bárkinek készséggel küld a kiadóhivatal.

A „Vasárnapi Ujság” díszkiadása.

A „Vasárnapi Ujság” jövőre is abban a kiállításban fog megjelenni, melyet a magyar közönség annyi éveken át megszeretett és megszeretett, tehát az eddighez hasonló alakban, jó papíron, gondosan előállított és szépen nyomott illusztrációkkal. Hogy azonban azok számára, kik a „Vasárnapi Ujság”-ot még díszesebb kiállításban kívánják megrendelni és könyvtárjukban vagy tárgyaló-termek asztalán megőrizni, erre is módot nyújtunk: a „Vasárnapi Ujság”-ból albumszerű díszkiadást is rendezünk, mely azonban tartalomal, de a legfinomabb vastag dupla-velin-papíron, színes borítókkal jelen meg. Az e fényes kiállítás által okozott költségtöbbletet arányában a „Vasárnapi Ujság” díszpéldányainak ára kétfelvét, mint a rendes kiadásé, vagyis:

- a „Vasárnapi Ujság” { fél évre — 8 korona
rendes kiadása { egész évre 16
a „Vasárnapi Ujság” { fél évre — 16
heti díszkiadása { egész évre 32

totta havi ülését Beöthy Zsolt és Berzeviczy Albert elnöklése mellett.

A felolvasások sorát Dalmady Győző nyitotta meg lyrai költeményekkel a családi életéről, a hazáról. Bársony István «Az utolsó Barang» címűen elbeszélést olvasott föl. Jakab Ödön is három költeményével lépett a felolvasó asztalhoz, melyek közül legjelentősebb tetszésnyilvánításokkal fogadták «A mi harangjaink» címűt. (Szerző ezt lapunknak adta át közlés végett.) Pekár Gyula «A Boldogasszony fátya» című elbeszélést olvasta föl. (Karácsonyi mellékletünkön közöljük.) Végül Koszma Andor fölolvasta Bárd Miklós vendégnek «Az első század» című költeményét. Az összes felolvasásokat a nagy-számú közönség élénk tetszéssel hallgatta s a felolvasókat megtapsolta. A felolvasó ülés után a tagok zárt tanácskozásra gyűltek össze, a melyen a megüresedett tagsági helyek betöltése dolgában határoztak. Kimondták, hogy az üresedésben lévő két tagsági helyet betöltik. Az ajánlások ez év végéig küldendők be a főtisztviselői hivatalhoz.

A Petőfi-Társaság december 11-iki ülésén Erődi Béla felolvasott Szádi XIII-ik századbeli perzsa költőnek «Gyümölcsös kert» című versorozatából néhány újabb műfordítást, melyeket tetszéssel fogadtak. Utána Somló Sándor olvasta fel dr. Kam-

pis János vendégnek «A közös porta» című hosszabb költeményét, a közönség tetszése mellett. Abonyi Árpád «Jellemes emberek» című novelláját adta elő, a melyben gunyolja a tönkrement genyrt, a ki dolgozni nem akar, de végigpumpolja hajdani barátait. Végül Zempléni Árpád szavalta «A kö-című költeményét, s megtapsolták. A felolvasó ülés után zárt tanácskozásra gyűltek össze a tagok. A zárt ülésen Szana Tamás titkár jelentette, hogy Wohl Hermann losoncai földbirtokos végrendeletileg 4000 koronát hagyott a társaságnak. Ezután a Jókai halálával megüresedett elnöki állás betöltéséről tanácskoztak. A társaság az elnöki állásra pedig Ferenczi Zoltán jelölte. Azt is elhatározta a társaság, hogy Prielle Kornéliát 60 éves művészi jubileuma alkalmából üdvözli.

MI UJSÁG?

Rákóczi és bujdosó társainak hamvai. Thalóczy Lajos, a közös pénzügyminiszterium osztrájtönkö több nap óta Konstantinápolyban tartózkodik, hogy megtegye a szükséges előmunkálatokat Rákóczi és társai hamvainak hazaszállítására. Azok az egyházi hatóságok, melyek a hamvakat őrzik, ezek elszállítása ellen semmi akadályt nem tesznek. A szultán iradéjának kiadása után megtörténnek az intézkedések a hamvak hazaszállítására.

A galatai St.-Benoit francia lazarista templom egyik kriptájában, czédrusfa-koporsóban nyugosznak II. Rákóczi Ferencz hamvai s mellette külön koporsóban anyjának, Zrínyi Ilonának feje. Ugyanabban a kriptában van Rákóczi fiának, Józsefnek teteme. A lazarista templomban nyugszik gróf Bercsényi Miklós felesége, született Csáky Krisztina grófnő. A rodostói görög temetőben fekszenek gróf Bercsényi Miklós, gróf Esterházy Antal és Sibrik Miklós. Ismétben az örmény temetőben pedig Thököly Imre, Rákóczi mostoha apja, kinek utolsó óhajta volt, hogy porait hazájában és pedig a felvidéken temessék el valamikor. Késmárk városa fogadja majd be kegyelettel csontjait. Budapesten az a terv merült föl, hogy Rákóczi fejedelem hamvainak itt a fővárosban országos tisztelgetést adjanak. A jövő esztendő június 8-ikán, az utolsó koronázás évfordulóján szentelik föl a Szent-István bazilikát, az építést és művészetet nevezetes alkotásait. A terv az, hogy Rákóczi hamvai ekkor érkezzenek Budapestre, a bazilikában helyezésként ravatalra, s az itt tartott gyászszertisztelet után országos gyászki-séretet vínné a koporsót Kassára.

A kormány el is határozta, hogy Rákóczi és a többiek hamvait csakugyan Budapesten át vigyék Kassára. A bazilikában azonban nem lehet ravatalt állítani, mert Rákóczi bujdosó társai közt protestánsok is voltak, továbbá mert ott a ravatalnál csakis fölzengett pap beszélné, a mi az ország jellegnek nem felelne meg. A hamvakat tehát Budapesten, az országház nagy kápolnacsarnokában helyezik ravatalra. A hercegprímás itt végzi a bezenést, aztán a kormány egyik tagja, utána Kossuth Ferencz és Thaly Kálmán tartanak beszédet.

Kurucz-szobor a majtényi síkon. A szatmár-megyei majtényi síkon, a hol 1711-ben a kurucz tábor letette a fegyvert, emléket akarnak állítani Rákóczi szabadsághősének. Az a zászlót tartó lovaskurucz, melynek bronzmintáját a Műcsarnok mostani téli kiállításán a budai királyi várpalota számára vásárolták meg, eredetileg ide van szánuva. A busuló kurucz alakja Holló Barnabás munkája.

Thököly fejedelem emlékezete Késmárkon. A késmárki evangélikus egyházközség elhatározta, hogy Thököly Imre idegenben nyugvó hamvainak Késmárkon lenedő elhelyezésére vonatkozó ünnepes politikai részét a Thököly-várban, egyházi részét pedig az új templomban tartják meg. Az emlék elkészítésével Schikédanz Albert budapesti műépítéssz bízták meg. — Késmárk város közgyűlése pedig azt határozta el, hogy a Thököly-vár főkapuja felett levő s egykor a fejedelem ebédlőjéül szolgált helyiségeket átengedi városi múzeum céljaira és az átalakítást elvégzezteti. A múzeum anyagának összegyűjtésére és rendezésére az indítványozó dr. Alexander Béla vállalkozott, kinek magának is szép gyűjteménye van.

Csokonai halálának századik éve. Január 28-án lesz századik éve Csokonai Vitéz Mihály halálának. Debreczen város közönsége ünnepélyekkel fog áldozni e napon a költő emlékének.

A Csokonai-Kör január 29-ikén, vasárnap tartja díszgyűlését, melyen Géressy Kálmán mond majd nyitót beszédet, emlékbeszédet pedig Tüdös János dr.; innépi költeményt olvas föl Szabolcsa Mihály és Szatmár Gyula. Ugyanekkor tesz jelentést a kör elnöksége a Csokonai életrajzára hirdetett ez év koronás pályázat eredményéről s bemutatja a kör

kiadásában megjelenő, Csokonai válogatott költeményeit tartalmazó verskötetet. A dal-együeslet Csokonai dalait adja elő. A díszülés után az irodalmi egyesületek küldöttjei megkoszorúzzák Csokonainak a főiskolai könyvtárban levő márvány-szobrát. A vendégeket fogadó bizottság élén Domahidy Elemér főispán áll. A város az ünnep költésére 1500 koronát szavazott meg. Este a színházban Rákosi Jenő «Tempefői» című darabját adják elő, melynek hőse Csokonai. Az ünnepre meghívják az ország irodalmi társaságait, azokat az írókat, a kik Csokonairól írtak és Sárospatak, Komárom és Csurgo városokat, a melyekhez a feledhetetlen költő életének egy-egy szaka fűződik.

* Draga királyné yachta. A szerencsétlen végű szerb királynéknak, mikor Sándor király nőül vette, Belgrád városa díszes yachtot adott nászajándékul, a melyet Turn-Szeverinben készítettek 100,000 frankért, s Draga királyné nevével nevezték el. A királyi pár meggyilkolása után többi holmijukkal együtt ez a yacht is kótyavetvére került. Két-szeri árverésen nem akadt a szép kis hajóra vevő, míg végre harmadszorra megvette potom áron egy Belgrádban lakó német ember, a ki most a Duna menti városokban mutogatja. A yachtot december 16-án Budapestre is elhozták, a hol egy-két napra a budai parton, a Ráczvárosnál kötött ki. Tulajdonosa azért utazik vele föl a Dunán, hogy eladhassa.

Ezüst evő készletek! A magyar ember mindig nagy előszeretettel viseltetett az ezüst tárgyak iránt. Alig van úri ház, melyből hiányzanék az ezüst evő-készlet. Újabb időben az ezüst-evőkészletek választékos készleteket készítettek. Oka ennek egyrészt az ezüst olcsósága, másrészt pedig a secciosis ízlés terjedése. A 6., 12., 18. és 24. számokkal való ezüst-evőkészletekből bámulatosan gazdag raktárt tart Schönwald Imre pécsi ékszergyáros. Az egész országgra kiterjedő Schönwald Imre üzlete és a gyárosoknál kötött szerződésai folytán Schönwald pécsi cég a szebbnél-szebb ezüst evő-készleteket szállítja az ország minden részébe, sőt külföldre is, melyekért a legnagyobb elismerést kifejező leveleket kapja megbízóitól, mert a cég elve — jó kiszolgálás és kevés haszon. Jobb a sűrű krajcár, mint a ritka garas. A ki szép és olcsó tiszta ezüst-evőkészleteket óhajt venni, kérje Schönwald ezüstől az evőkészletekre vonatkozó, most megjelent árjegyzékét, ki azt szívesen ingyen és bérmentve küldi.

Sósboros akkor jó fajta, Ha Vértés neve van rajta.

HALÁLOZÁS.

NEMÉNYI AMBRUS képviselőt december 15-ikén délután temették. Már délelőtt sok részvételt fogadott a halálhírére, s fejezte ki részvétét az özvegynek. Koszorút küldött a képviselőház, Zilah városa melynek diszpolgára volt, a fővárosi írói egyesület, azok a hírlapok, melyekbe írt vagy szerkesztett. A végtisztességre összegyűlt közönség sorában számosan jelentek meg a politikai élet, közélet, irodalom és közgazdasági világ tekintélyei, a szilágy-csehi kerület küldöttsége. A miniszterek közül ott voltak: Hieronymi Károly, Berzeviczy Albert, továbbá Wekerle Sándor és Hegedűs Sándor volt miniszterek. Feliltzsch Artur, a képviselőház alelnöke, Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag, a Magyar Ált. Hitelbank vezérigazgatója, stb. A gyászszertartást Kohn Sándor budapesti főrabbi végezte. Ezután Tolnay Lajos miniszteri tanácsos a Gyárparosok Országos Szövetsége nevében mondott néhány bucsuzót, Benkő Albert szilágyesehi református pap a választókerület nevében bucsuzott el képviselőjüket, végül Vészi József az újságírók nevében. A koporsót, a melyet a Hírlapírók Nyugdíjintézetének nemzetiszínű selyemtakarójába burkoltak, négylovas gyászszékér vitte a temetőbe.

Felsőkorompai SIMONTSITS Béla miniszteri tanácsos, volt képviselő 59 éves korában Budapesten meghalt 1872-ben orsz. képviselő volt balközépi programmal s politikai szerepet vitt Tolnamegyében, a hol később főispán lett, majd Szatmár vármegye és Szatmár város főispánja, a honnan a belügyminiszteriumba hívták miniszteri tanácsosi ranggal, a vármegyei osztály főnökévé.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Gróf DESSEWFY ALAJOS főrendiházi tag, Szabolcs-megye és Sáros-megye egyik nagybirtokosa, 53 éves korában Nyiregyháza mellett fekvő királyteleki kastélyában, s holttestét a sáros-megyei Fintára szállították. — KULCSÁN János egri egyházmegyei pap, kiérdemült szolgálati esperes-plébános, 66-ik évében, Váczen. — Id. POZSONYI László 48-as honvédtiszt, Szatmár-megyei virilise, 77 éves korában Nagy-Károlyban. — HERCZ BERNÁT 48-as honvéd Szepesváralján 78 éves korában. — SZEVODNA JÓZSEF nyug. pénzügyi tanácsos Budapesten 72 esztendő korában. — ONOSY Pál 48-as honvéd, diós-jenői ref. tanító, 74 éves korában. — MOLTORISZ Lőrét régi honvédtizedes, ki öreg éveit Kassa város szolgálatában töltötte 77 éves korában. — BÉRO BARCO EDE, Portugáliából bevándorolt önmegnémi család sarja, volt honvédkapitány, Herkulesfürdő egykori biztosa, 62 éves korában Temesvá-

ron. — KISS KÁLMÁN ügyvéd, a sopronmegyei első takarékpénztár alelnöke, 70 éves korában, Csornán. — TAPOLCSÁNYI DEZSŐ nagyváradi püspökségi uradalmi számtiszt, 48 éves korában Nagyváradon. — BALOGH LAJOS dr., ügyvéd, 39 éves korában Szabadkán. — KERTEZÉS JÓZSEF nyug. államasvati hivatalnok, 57 éves korában Budapesten. — Id. ROSZINCZY János nyug. kincstári erdőmester, 81 éves korában Liptószentmiklóson. — ZÁBORSKY VINCEZ nyug. körjegyző, Eperjesen. — GAJZSÓK ISTVÁN kereskedő, 54 éves korában Beszterczén.

ÖZV. KASSYA BALINTNÉ, szül. Nagy Julianna, 78 éves korában Miskolcon s hőgy rokonosság gyászolja. — ÖZV. KENÉZ JÁNOSNÉ, szül. Fráter Julianna, 75 éves korában Turkeven. — KOVÁCS ALBERTNÉ, szül. Novák Valéria, 73 éves korában Kunhegyesen. — LERMAN JÓZSEFNÉ, szül. Vuits Ilona, 74 éves korában Budapesten. — ÖZV. BILLITZ VILMOSNÉ, 66 éves korában Gyulán.

Szerkesztői üzenetek.

Szeged T. G. A moszkvai Kreml muzeumában tartogatott Görgei-kard soha sem volt a magyar fővezér oldalgyverre. Midőn Paskievics herceg a világios fegyverletét után Nagy-Váradon Görgeit magához rendelte, egyuttal kardját is elkérte. Görgei a hozzá küldött orosz parancsértiztetnek a szoba egyik sarkában állott kardok közül nyujtott át egyet. Ezek a kardok a fővezér kíséretéhez tartozó tisztek kardjai voltak.

Immaculata. Az alkalomra későn jött, különben is inkább egyházi jellegű lapba való.

Temetés. Levél. Mind a kettő a népies költészet avulvas motívumait variálja elég magyaros nyelven, de nem elég gondos verselésel. A négy soros második versben azonban van bizonyos hangulat, bár a motívuma ennek sem eredeti.

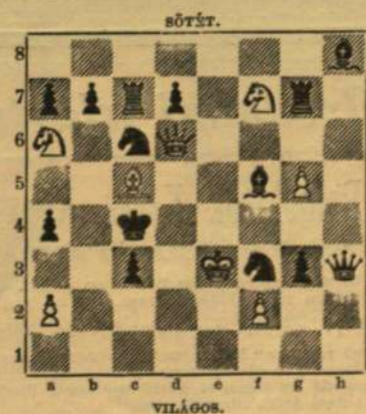
Eperjes, S. A. A Transvaali aranybányákban jelenleg 70 ezer ember dolgozik. Az aranytermelés a béke létrejötte óta 135 százalékkal emelkedett. Egy Londoni bankvezér, mely a háború alatt több ezer bányász részvényt potom áron összevásárolt, mostanában a beruházott több 80 százalékos kamattal hozza.

Vigasztaló. Hogy, ha gyermekek tekin, elesenednek gondolja, mert akkor tudatára jut, hogy miért dolgozik a kértől, — ez helyes is, tiszteletreméltó is, igaz is. De vajjon elég-e ily utasít, köznapni gondolat arra, hogy egy versnek anyagát tegye? Ez a gondolat minden nap megfordul minden jó apa fejében, már pedig a költőt ép az emeli ki a többi emberek közül, hogy a gondolat oly kincseit tudja fölhozni a lélek mélyéből, a melyeket a közönséges ember legfeljebb homályosan sejt, de tisztán, teljes értékében kifejezni nem tud.

SAKKJÁTÉK.

2411. számú feladvány Németh Péterről.

(Szívós Mihály és Gérecz Károly mestereimnek.)

Világos indul s az ötödik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 49. számában megjelent képtalány megfejtése: Tapasztalást csak szorgalom szerez.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Salvator Lithion-forrás Természetes vasmentes kőis hatású vasa-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmakra, veseleti nehézségekre, emésztési zavarokra, emésztési zavarokra, emésztési zavarokra. Budapest, főraktár Edecsky L. urnál.

PÜRGO ST. HUBERTUS a legjobb likőr BRAUN TESVÉREK-NÉL. Budapest, a legrégibb magyar likörgyárban készül. (Alapított 1839-ben.) Kapható a finomabb fűszer-és csemegé-kereskedésekben.

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN ÉS TABLETTÁKBAN Francia szabadalom. A szépség útja, ideális állattal feltöltött, tartós, egészséges és díszítő. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és üde színt ad. 1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.

GERŐ ADOLF főh. ndv. szállító ortop. cipész-mest. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Ajánlja készítményeit 10593 fájós lábakra. Specialista anatóm. mód szerint kidolgozott gyermekcipőkben.

Olesó órák Arany és ezüst órák 3 évi irásbeli jótállással. Gyári raktár Max Böhnel órák, Wien, IV/G., Margarethenstr. 38. Legnagyobb és legrégibb cég. Alapított 1840. Legmagasabb kitüntetés «Grand Prix» és nagy aranyérem Páris 1904. Nikkel remontó-óra 1-80 ft. Fekete ezüst-remontó-óra 1-90 ft. Roskopf-rendszerű szabadalom. remontó-óra 2 ft. Eredeti «Vasuti Roskopf»-óra (nem Roskopf-rendszerű) 3-50 ft. Tula remontó-óra aranyból röhelyezett magy. kir. címerrel vagy cs. ék. órák. órák. birodalmi szassal, vagy szép vasútképekkel 5 ft. Valódi ezüst páncél-lémez 95 kr. 14 karátos arany remontó-óra 7-90 ft. 14 kr. arany páncél-lémez 10 ft. 14 kr. arany-gyűrű 1-80 ft. Inga-órák két szuliyal 130 cm. hossza 10-75 ft. Kerék konyhárák 1-35 ft. Ébresztő-órák, nikkel 1 ft. — Magnem felöltő kiserőlekek vagy a pénzét visszaküldöm. Kérje egy levelezőlapot nagy magyar, 900 képpel ellátott árjegyzékemet, mit ingyen és bérmentve küldök. 10583

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG Budapest, V., Ferencz József-tér 3. szám. kristályüveg készletek nagy raktára. Mindennemű üveggör hástartások, gazdaságok stb. számára mértékelt áron. 10627 Képes árjegyzék ingyen.

Tokaji China Vasbor. Vöröshagyma, étvágytalanság, sáhpör, légszomj, gyögyítésre és gyors gyógyuláshoz szükséges a legkiválóbb kőlyntény a KRIEGERNÉ-féle Tokaji China Vasbor. E nagyon kellemes ísű kőlyntény sajtkészítésre és orsz. egészségügyi tanács ismétlésre, s ajánlásra a belügyminiszterium engedélyvel látta el. Kis üveg K. 3.50, nagy üveg K. 6. Főraktár: KORONA-GYÖGYSZERTÁR Budapest, Kálvin-tér. 10644

OCCASIO

FISCHER SIMON és TÁRSAI Szabott árak.

Budapest, Bécsi-utca 7 és Deák Ferencz-utca 12.

Magyarország legnagyobb selyem- és divatruházában az alkalmi áraitól előnyösen ismert OCCASIO megkezdődött. Eladásra kerülnek mélyen leszállított áron: ruha- és bluz-selyemkelmék, bársonyok, angol divatvelvetek, csipke- és flitter-ruhák, crepe de chine minden divatszínben, függönyök, csipkék, paszománnyok, szalagok és mindennemű női divatcikk. Maradékok minden árban. Vidékre mintákat készségrrel küldünk. 10716

Szabott árak.

FISCHER SIMON és TÁRSAI

Budapest, Bécsi-utca 7 és Deák Ferencz-utca 12.

Kunz József és Társa

CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓK SZÉRB KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓK

KIR. KIVÁLTSÁGOS NAGYKERESKEDŐK

ÜÁSZON, ASZTALNEMŰEK, KÉSZ FEHÉRNEMŰEK.

MENYASSZONYI KELENGYÉK.

FÜGGÖNY, ÁGYTAKARÓ ÉS SZÖNYEGÁRU RAKTÁRA.

ALAPITVA: 1802.

ÁLLAMI ARANY ÉREM 1896 JURY TAG

BRONZE ÉREM PARIS 1900.

BUDAPEST, V. DEÁK-TÉR 152.

Karácsonyi occasio!

10708

Nem is sejtí

mily óriási elterjedtségnek örvend Helin a föld minden részében, az egész hölgyvilágnál. De ez könnyen is magyarázható mert hatásosra, ártalmatlanságra és kellemes használati módra nézve egy piperecikk sem éri el. 1 doboz Helin (törv. védve) 1 K 20 f. — Kaph. gyógyszer, drog., illatsz. — Főraktár Budapesten: Török J. gyógyszerár, Király-utca. — Bécsben; C. Brady gyógyszer. Fleischmarkt.

10635

ELSŐRENDŰ ACÉLARÚK.

Zsebkések szaruból, teknősbékából, elefántcsontból és gyöngyházból 15, 25, 35, 45, 60 kr. ollóval 85 kr., 1 ft. 1 ft 20 kr.
Borotvák a legjobb angol ezüstacélból, használatra kész, honosra élesítve szolid kivitelben 75 kr. 1 ft és 1.20
Hajvágógép, francia sistema, 2 újezűst felülről fésűvel, 3, 7, 10 mm. vágással, különösen gyermekes családoknál hasznosak, mert a költség már egy fél év alatt megtérül. Használatra kész, könnyű kezelés, a minőség 3 ft 50 kr., szakálvágógép, tetlen ló- és kutyavágóknak, a minőség 5 ft, 11a minőség 3 ft 50 kr. Megrendelhető

KONRAD JÁNOS első órágyárában és kivitelházában, Brúx 1353. sz. (Csehország). Nagy képes árjegyzék 1000-nél több ábrával kívántra ingyen és bérmentve. 10742

Trodalmi jelentés.

A Remekírók Képes Könyvtára

Szerkeszti RADÓ ANTAL.

50 kötet diszkötésben 250 kor. — IV. sorozata éppen most jelent meg, ára 35 korona.

A IV. sorozat a vállalat 22-28. kötetel.

- A régi magyar költészet. Bevezette Ferenc 12 kor.
- Leopardi és Musset költeményei. Fordította Radó Antal. Diszkötésben 6
- Garay János válogatott költeményei. Bevezette Angyal Dávid. Diszkötésben 6
- Csokonny válogatott munkái. Bevezette Bánóczy József. Diszkötésben 6
- Zrínyi M. válogatott munkái. Bevezette Négyessy László. Diszkötésben 6
- Revczky Gyula költeményei. Bevezette Koroda Pál. (Külön nem kapható).

MAGYAR REMEKÍRŐK

55 kötet diszkötésben 220 kor.

VI. sorozata megjelent.

- Arany László munkái. Szerkesztő K. Lippelt Elek.
- Gr. Gvadányi J. és Fazekas Mihály. Madách Imre munkái.
- Toma Mihály munkái III.
- Vörösmarty M. munkái VI. kötet.

Művészeti Könyvtár

- II. sorozat, László Béla. Pál László. 59 képpel és 11 melléklettel. Diszkötésben 8 kor.
- Malonyay Dezső. Mednyánszky. 107 szöveggel képpel 12 melléklettel. Diszkötésben 8
- Leipnik Nándor. A barizsomi művészek, szöveggel és melléklettel. Diszkötésben 8

Kaphatók LAMPEL R. könyvkereskedés (Wodianer F. és Fiai) részvénysárságnál Budapest, VI., Andrassy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Az én mamám örökké szép marad, mert nem hisz a csodaszerekben s csak a valóban teljes ártsálmán

székely havasi tejkremet, ára 1.50 K, 1/2 adag 1 K

tejkrem-szappant, ára 1 korona,

tejkrem-hölgyport, ára 1 kor. 50 fill.

használja, melyek tiszta bivaly-tejből a havasi növényedvből készülnek s így semmi ártalmas vegyi terméket nem tartalmaznak. Elővételük az arez összes tisztálanságit.

Orvosi vélemény: A Székely havasi bivaly-tejkrem és szappan az arez és kézbor-ínoztására és ípolására a szepők és más arczisztátlanságok eltávolítására a legjobban ajánható szerek.

Dr. gróf Hugonnay Vilma orvosnádor, Budapest, VIII., Szabóki-utca 41.

Készül: BALÁZSOVICH SÁNDOR gyógyszerárának mőlaboratóriumában Sepsiszentgyörgy 5.

Postán bérmentve a pénz elő- 1 krém, 1 szappan, 1 hölgypor 400 K zetes beklődése mellett kerül 2 a 2 a 2 a 8-4

Utánvétel 20 fillérrel több. 4 a 4 a 4 a 15-4

Budapesti főraktár: Török József gyógyszerárának Király-u-12 és Neruda Nándornál, Kossuth Lajos-u. 7. Kapható a nagyobb gyógyszerárak és drogériákban. 10612

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

10716

Magyarnak Pécs! Maradandó értékű Németnek Bécs!

karácsonyi ajándéktárgyak sehol oly nagy választékban és jutányos árban nem találhatók, mint hazánk első és legnagyobb magyar órá- és ékszerész cégénél

Schönwald Imre Pécselt 122.

Kockázat kizárva!

Arany női óra, kettős fedélű kitűnő szerkezettel, pompás díszítéssel 40 kor.

Apród's valódi ezüst remontoir óra díszlett zománc számlappal, kitűnő szerkezettel 11 kor. 3 évi jótállással.

Különlegesség! Nippes óra 16 cmtr magas bronz patinával igen szép kivitelben, ezen óra egyben arczképtartó, ára 10 kor.

Nem tetsző tárgy visszavéteik! Ne küldjük pénzünket külföldre! Támogassuk a hazai ipart!

Deák nagyon díszes kiállítású kettős fedélű nikkelt remontoir óra 9 korona 3 évi jótállással.

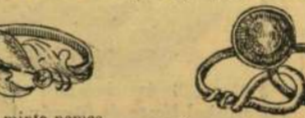

Nagy képes szerkezeti gazdagon vésett duplafedélű arany női remontoir óra 65 korona

Üdvöske-gyűrűk 14 karátos aranyból gyönyörű kivitelben

2 türkís vagy nemes opállal 12 kor.

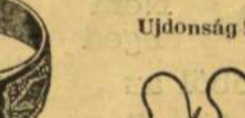
Párisi mióta nemes opállal 14 kor.

türkís vagy korall kövél 10 kor.

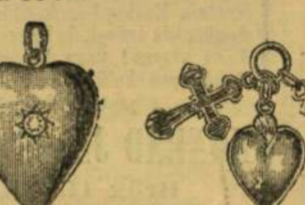
14 karátos arany, 3 opállal vagy türkíssel, nagyon divatos kiállításban 14 kor. njaranyból 8 kor.

14 kar. arany opál, türkís vagy korall kövél, nagyon elegáns kiállításban 15 kor. njaranyból 8.60 kor.

14 kar. arany szív 8 kor.

14 kor. arany szív nem nyitható 5.50 kor.

Hít, remény, szeretet, valódi aranyból 7 kor., aranyozott ezüst 2 kor.

Párisi tűzománcz amulett. Remek kivitelű színes zománcz Madonna amulett aranyból 24 kor., ezüstből 8 kor.

Arany függő, szerencse-opál vagy türkís kövél 10 korona.

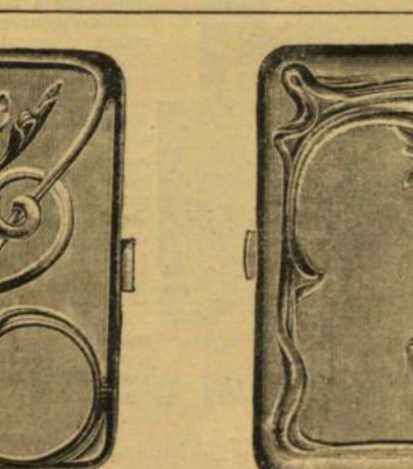
Szerencse opál-függők! Arany függő, szerencse-opál vagy türkís kövél 10 korona. 10777

Arany kereszt 5, 6, 7, 8, 10 és 18 korona árban.

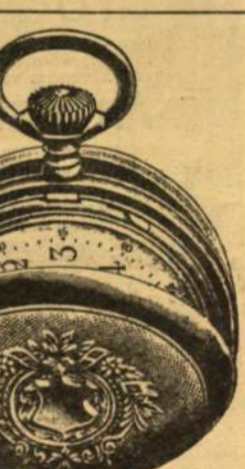
Valódi ezüst szívarka-tércza gyönyörű kidolgozásban, belül aranyozva 32 korona. Kina-ezüstből 10

Valódi ezüst szívarka-tércza nagyon divatos alakban, belül aranyozva 28 korona. Kina-ezüstből 10

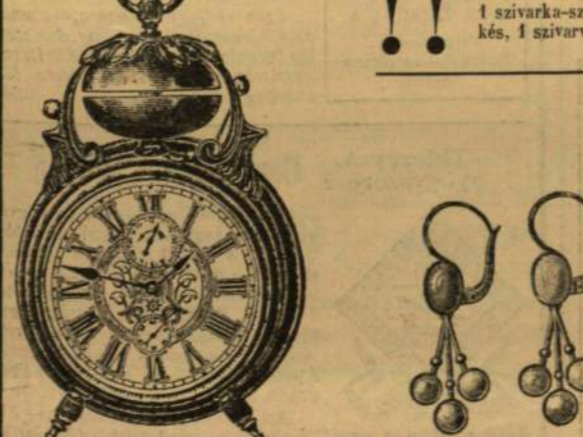
Kitűnő svájci duplafedélű ezüst remontoir pontos megbízható járissal, pompás díszítéssel 14 k, 1 fedél 12 k, 10 évi jótállás.

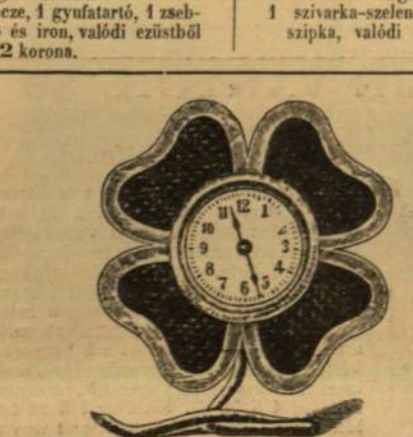
10777

Legalkalmasabb uri ajándék.

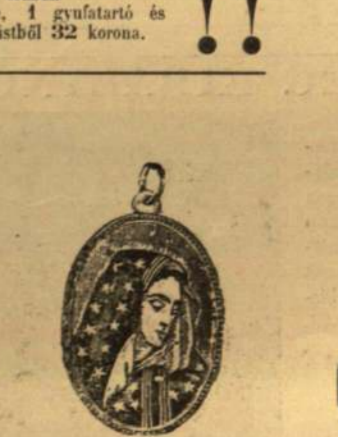
Elegáns tokban 1 szívarka-szelece, 1 gyufatartó, 1 zsebkés, 1 szivarvágó és iron, valódi ezüstből 52 korona.

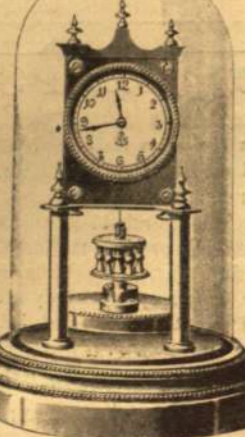
Ujdonság! Parancnok ebrestő-óra nagyon megbízható járissal és kellemes jó esengéssel 10 korona.

Arany füllevaló korall, türkís kövél. 14 korona.

Szerencse ebrestő, löbrelével alakban zöld simili zománcz betéttel és aranyzinnú rézfogalattal, 1-ső rendű minőség 11.20 korona.

Műzománcz 14 karátos aranyból 14 korona, ezüstből 5 korona.

400 napig járó óra, fim alaplattal, üveg burával, magassága 30 cm. szélessége 19 cm. 60 korona.

Kinematograph. Nagyon érdekes gyermekek és felnőttek részére.

Mint 'Laterna magica' is használható, 38 cm. magas, 3 színes képszalaggal (Films) és 12 üveggel, petroleumlámpával, reflektorral és használati utasítással együtt dobozban 8 ft 50.

Ezzel a kinematographal a fiatalok és öregek által szívesen látott 416 kép a falra varázsolható. Szerkezete igen pontos és egyszerű, úgy hogy minden gyermek könnyen kezelheti. Közvetlenül megrendelhető:

KONRAD JÁNOS első órágyárában, Brúx 1270. (Csehország).

Gazdagon illusztrált árjegyzékek kinematograph, laterna magica, gőzgépek, mech. játékszerekről alb. kívántra ingyen és bérmentve küldetnek. 10721

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár.

STOWASSER J.

udvari hangszergyára, a m. kir. zeneakadémia és a hadsereg szállítója. 10736

Budapest, Lánchíd-utca 5.

Ajánlja saját gyárában készült általánoson elismert legjobb különleges (specialitások) fa-, rez-, fuvó- és vonós-hangszereit, ezimbalmokat.

Harmoniumok.

Legnagyobb raktár és gyár.

a Rákóczi javított tárogató egyedül felfalalója.

Képes árjegyzék az összes hangszerekről ingyen és bérmentve.

Kivitel nagyban és kicsinyben.

10736

